

PATVIRTINTA
Ilgakiemio mokyklos-darželio
direktorės
2017 m. sausio 17 d.
Įsakymu Nr. V-4

KAUNO R. ILGAKIEMIO MOKYKLOS-DARŽELIO EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANAS SU RIZIKOS ANALIZE

EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANO PERŽIŪRĖJIMO IR ATNAUJINIMO LAPAS

(Peržiūrėjimas atliekamas kiekvienais metais)

Peržiūrėjimo data	Kas atnaujinta	Peržiūrėjimą (atnaujinimą) atliko	Parašas
2023-11-20	4 psl. Mokinių skaičius, darbuotojų skaičius 5 psl. Naujai sudaryta mokyklos-darželio organizacinė struktūra 6 psl. Darbuotojų, atsakingų už civilinę saugą, sąrašas, pastatų ir statinių sąrašas, turimų gesintuvų kiekis, mokyklos-darželio apsauga. 8 psl. Įtraukta sąvoka „Kibernetinė ataka“. 9 psl. 2 skyriaus 2.1. punkto 2.2.4. papunktis, papildytas galimų pavojų sąrašas 10 psl. sąvoka „atsakingi darbuotojai“ pakeista į ESG. 11 psl. įtrauktas policijos informacijos telefonas, gavus pranešimą dėl padėto sprogmenų. 12-13 psl. Mokyklos darbuotojų ir ugdytinių evakavimo kryptys 14-17 psl. Atnaujintas civilinės saugos veiksmų planas (Priedas Nr. 1) Papildytos 1, 3, 4, 5,6 ir 7 lentelės. (Priedas Nr. 2) Papildytas ESG su atsakomybėmis ir kontaktais.	Direktorė A. Gužauskienė	

PLANO DERINIMO LAPAS

Eil. Nr.	Derinanti institucija	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė, parašas

TURINYS

Eil. Nr.	PAVADINIMAS	Psl.
1.	Bendrosios nuostatos	
1.1.	Plano tikslas	
1.2.	Trumpas įstaigos apibūdinimas	
1.3.	Organizacinė struktūra	
1.4.	Plane vartojamos sąvokos ir santrumpos	
2.	Gresiantys įvykiai	
3.	Perspėjimo ir informavimo apie gresiantį ar susidariusį įvykį organizavimas	
4.	Keitimosi informacija apie įvykį tvarka	
5.	Mokyklos-darželio darbuotojų ir ugdytinių apsauga gresiant ar susidarius įvykiui.	
5.1	Darbuotojų ir ugdytinių evakavimo organizavimas	
5.2	Mokyklos-darželio darbuotojų ir ugdytinių evakavimo kryptys	
5.3	Kolektyvinės apsaugos statiniai ir jų panaudojimo galimybės	
5.4	Pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams, nukentėjusiems įvykių metu, organizavimas	
6.	Gresiančių ar įvykusių įvykių likvidavimo ir jų padarinių šalinimo, gelbėjimo darbų organizavimas ir koordinavimas.	
7.	Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nurodytų užduočių vykdymo organizavimas.	
8.	Baigiamosios nuostatos	
9	Priedai	

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Plano tikslas

Kauno r. Ilgakiemio mokykla-darželis (toliau – Mokykla-darželis) Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane (toliau – Planas) nustatyti būdingiausi pavojai, jų keliamas rizikos lygis, numatytas ugdytinių ir darbuotojų apsaugos priemonių organizavimas.

Plano tikslas – padėti mokyklos-darželio direktoriui ir kitiems atsakingiems asmenims:

- organizuoti ir koordinuoti pasiruošimo ekstremaliesiems įvykiams ir ekstremaliosioms situacijoms darbus;
- tinkamai veikti ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu;
- vadovauti įvykių padarinių likvidavimo ir šalinimo darbams.

1.2. Mokyklos-darželio trumpas apibūdinimas

Darželio teisinė forma – savivaldybės biudžetinė įstaiga

Darželio priklausomybė – Kauno rajono savivaldybės įstaiga

Darželio steigėjas – Kauno rajono savivaldybė

Įstaigos kodas: 300586491

Vadovas: Aušra Gužauskienė

Adresas: Pajiesio g. 3, Ilgakiemis, Garliavos apyl.sen., LT-53288 Kauno r. sav.

Telefonas: +370 37 536230

El. pašto adresas: info@ilgakiemis.kaunas.lm.lt

Darbo laikas: 7.30 – 18.00 val.

Darbuotojų skaičius: 45

Mokinių-vaikų skaičius: 170

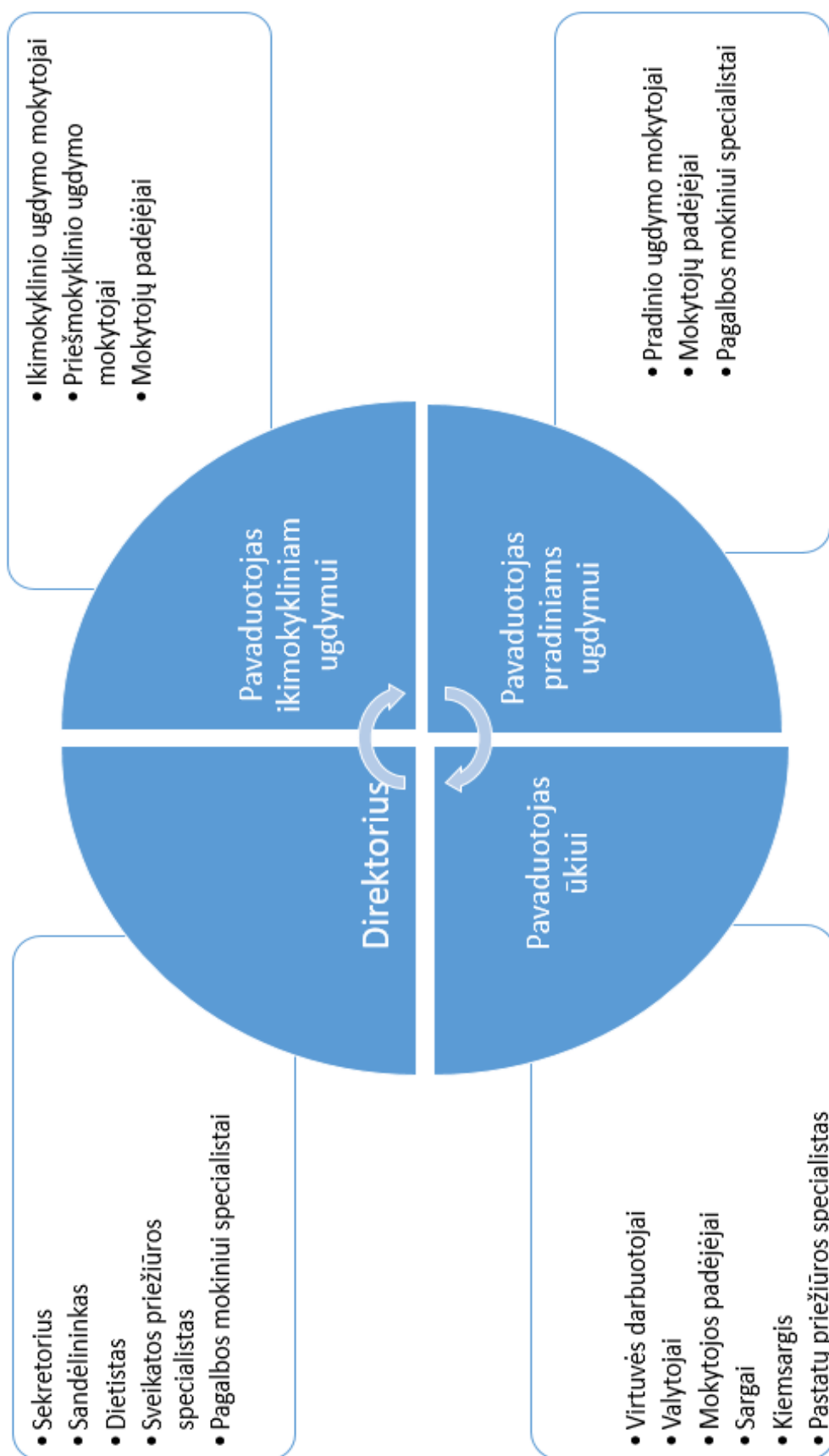
Grupių skaičius: 7

Klasių skaičius: 4

Kauno r. Ilgakiemio mokykla-darželis įsikūrusi per 3 pastatus. Mokyklos pastate (Pajiesio g. 5) mokosi 1-4 kl. mokiniai ir 1 priešmokyklinio ugdymo grupė, dirba 13 darbuotojų, darželio pastate (Pajiesio g. 3) įsikūrus darželis 4 ikimokyklinio ugdymo grupės ir dirba +- 26 darbuotojai, Samylų kultūros centre (Pajiesio g. 1) antrame aukšte įsikūrę 2 ikimokyklinio ugdymo grupės ir dirba 5 darbuotojai. Visi pastatai yra dviejų aukštų. Pradinių kl. pastatas turi 2 išėjimus. Darželio pastatas turi 2 išėjimus ir 2 avarinius išėjimus. Mokyklos pastate yra 4 klasės, 1 PU grupė, rūbinė, mokytojų kambarys ir rūsys. Darželio pastate yra: 3 vaikų persirengimo kambariai, 4 grupės, 3 miegamieji kambariai, sanitariniai mazgai, virtuvė, valgykla, indų plovykla, 1 maisto prekių sandėlys, sandėliukas, rūsys, direktorės, sekretorės, logopedės, dietistės kabinetai, buvusios skalbyklos patalpos, izoliatorius, indų plovimo ir daržovių paruošimo patalpos.

1.3. MOKYKLOS-DARŽELIO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Atnaujinta 2023 lapkričio mėn.

Darželio darbuotoja, atsakinga už civilinę saugą.

Vardas, pavardė	Pareigos	Mobilus tel.	Telefono Nr.	El. paštas
Aušra Gužauskienė	Direktorė	+370 685 62873	+37037536230	info@ilgakiemis.kaunas.lm.lt
Laura Krušinskaitė	Pavadootoja ūkiui	+37060953119		ilgakiemis.ukvedelaura@gmail.com

Pagrindiniai pastatai ir statiniai:

Eil. Nr.	Pastato paskirtis	Statybinės konstrukcijos	Aukštų skaičius	Maksimalus galimas darbuotojų ir vaikų skaičius	Pastabos
1.	Darželio pastatas su rūsiu, po renovacijos.	Mūrinis	2	90	Pastatas turi 4 išėjimus
2.	Mokyklos pastatas, renovuotas su rūsiu	Blokinis	2	62	Pastatas turi 2 išėjimus Pastatas turi 3 išėjimus
3.	Ilgakiemio laisvalaikio salės pastate įkurtos dvi IU grupės	Blokinis	2	30	Pastatas turi 3 išėjimus

Priešgaisrinė sauga: Turimos gaisrų gesinimo priemonės – 15 gesintuvų. Gesintuvų išdėstymo vietos yra pažymėtos evakuaciniuose planuose (Priedas Nr. 7).

Mokyklos-darželio apsauga: Darželio ir mokyklos teritorija yra aptverta. Mokyklos lauko teritorija stebima kameromis. Teritorija rakinama. Į darželio ir mokyklos pastatų svetimi žmonės neįleidžiami. Apie ekstremalius įvykius ir situacijas nedelsiant informuojamas mokyklos-darželio direktorius/pavadootojai.

Kaimyninis pavojingas objektas: Nėra.

Pavojingos medžiagos. Pavojingų medžiagų, kurioms patekus į aplinką kiltų grėsmė darbuotojų, vaikų ar aplinkinių gyventojų sveikatai ar gyvybei mokykloje-darželyje nėra.

Kolektyvinės apsaugos statiniai: Padalinys priskirtas kolektyvinės apsaugos statinių grupei.

Komunikacijos. Elektros energiją įstaigai tiekia – UAB IGNITIS; geriamą vandenį – UAB „Giraitės vandenys“; centralizuotai iš dujų katilinės /Ilgakiemio laisvalaikio salės pastato rūsys kiemas, Pajiesio g. 1, Ilgakiemis/ tiekama šiluma – „UAB „Komunalinių paslaugų centras“.

Vanduo atjungiamas mokyklos ir darželio pastatų viduje, rūsyje.

Elektros atjungimas vykdomas elektros skydinėje. Raktas randasi darželio patalpose. Atsakinga pavadootoja ūkiui.

Pranešimai apie incidentą bus vykdomi telefonu, el. paštu.

1.4. Plane vartojamos sąvokos ir santrumpos

SĄVOKOS:

Ūkio subjektas - Lietuvos Respublikos įsteigta įmonė, įstaiga ar organizacija, kuri įstatymų nustatyta tvarka verčiasi komercine, ūkine, finansine, profesine veikla.

Avarija – netikėtas įvykis, sukėlęs sprogimą, gaisrą, statinių visišką ar dalinį sugriovimą, technologinio proceso nuostolingą sutrikimą, sunkų grupinį nelaimingą atsitikimą, pavojingų medžiagų išsiveržimą į aplinką, kai padaroma žala žmonėms ar aplinkai įvykio vietoje ar už jo ribų.

Budintis CS specialistas – Kauno apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Civilinės saugos skyriaus budintis specialistas.

Civilinė sauga – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

Civilinės saugos pratybos – kompleksinis valstybės ir savivaldybių, ūkio subjektų, civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos pajėgų ir gyventojų mokymas, kurio metu sudarius tariamas ekstremalias situacijas tobulinami valdymo įgūdžiai, mokomasi praktiškai organizuoti žmonių ir turto apsaugą nuo ekstremaliųjų situacijų poveikio ir atlikti gelbėjimo bei ekstremalios situacijos padarinių šalinimo darbu.

Ekstremalioji situacija (ES) – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą.

Ekstremalusis įvykis (EI) – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, kuris kelia pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Ekstremaliojo įvykio kriterijai – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mastą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (kritinės ribos), kuriuos atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs įvykis laikomas ekstremaliuoju.

Ekstremaliųjų situacijų komisija (ESK) – iš valstybės politikų, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių sudaroma nuolatinė komisija, koordinuojanti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, valdymą, likvidavimą ir padarinių šalinimą.

Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras (ESOC) – iš valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, ūkio subjektų darbuotojų sudaromas organas, vykdomas ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinantis ekstremaliųjų situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuojantis ir koordinuojantis įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, gyventojų ir turto gelbėjimą.

Gelbėjimo darbai – veiksmai, kuriais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu siekiama išgelbėti gyventojų gyvybes, sveikatą ir turtą suteikti jiems pirmąją medicinos pagalbą ir (ar) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką.

Gelbėjimo darbų vadovas (GDV) – civilinės saugos sistemos pajėgų valstybės tarnautojas ar darbuotojas, iki operacijų vadovo paskyrimo ekstremaliosios situacijos židinyje vadovaujantis gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams, taip pat įvykio, ekstremaliojo įvykio likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbams.

Gyventojų evakavimas – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos organizuotas gyventojų perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema (GPIS) – visuma organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti garsinio perspėjamojo civilinės saugos signalo davimą ir (ar) informacijos apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus perdavimą gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams.

Gresiantys įvykiai – visi galimi pavojai, nustatyti atlikus Mokykloje-darželyje galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę (pirmiausia nurodyti galintys sukelti didžiausius galimus padarinius ir labiausiai tikėtini, po jų - galintys sukelti didžiausius padarinius, paskui – labiausiai tikėtini ir visi kiti galimi pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka).

Prevenција - kryptingai vykdoma pasirengimo ekstremalioms situacijoms priemonių visuma, kad iš anksto pasirengus būtų išvengta ekstremalios situacijos arba mažėtų galimybė jai kilti, o susidarius ekstremaliai situacijai būtų mažiau pakenkta žmonėms, turtui bei aplinkai.

Radiacinė avarija – bet koks netikėtas įvykis, apimantis veiksmo klaidą, įrangos triktį arba kitą nesėkmę, kurios (galimi) padariniai negali būti ignoruojami radiacinės saugos požiūriu ir kurie gali sukelti galimąją apšvitą arba nekontroliuojamos apšvitos sąlygas.

Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir kituose įstatymuose vartojamas sąvokas.

Kibernetinė ataka - e. laiškai su įspėjimais pasikėsinti (susprogdinti, sunaikinti, apnuodyti ar kitaip pakenkti) į žmonių gyvybes ir nekilnojamą turtą.

SANTRUMPOS:

ESVP – ekstremaliųjų situacijų valdymo planas.

CSS - Kauno miesto savivaldybės administracijos Civilinės saugos skyrius.

BPC – Bendrasis pagalbos centras.

PK – Policijos komisariatas.

PGT – Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba.

ESK – Ekstremaliųjų situacijų komisija.

ESOC – Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.

ESVG - ekstremalios situacijos valdymo grupę.

KA - kibernetinė ataka

2. GRESIANTYS ĮVYKIAI

2.1. Mokyklos-darželio galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė pateikta **Plano priede Nr.1.**

2.2. Ekstremalios situacijos ir galimi pavojai:

2.2.1. Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė.

2.2.2. Žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija.

2.2.3. Hidrometeorologiniai reiškiniai:

- Liūtis (50 mm kritulių per 12 val.);
- Kruša (kai ledų skersmuo 20 mm ir didesnis);
- Pūga (vėjo greitis daugiau kaip 15 m/s);
- Snygis (20 cm per 12 val.);
- Labai smarki audra, škvalas, viesulas (vėjo greitis – 28-32 m/s);
- Lijundra, šlapio sniego apdrebą (apšalo storis ant lijundros stovo laidų 35 mm);
- Speigas (nakties temperatūra minus 30 laipsnių šalčio ir žemesnė);
- Kaitra (oro temperatūra 30 laipsnių karšio ir daugiau trunka 10 dienų ir daugiau).

2.2.4. Kibernetinė ataka. Grasinimai pasikėsinti į žmonių gyvybę ir nekilnojamą turtą.

Mokyklos-darželio galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Bendras rizikos lygis (R)
Didelis ir labai didelis rizikos lygis		
1.	Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė.	25
2.	Grasinimo susprogdinti keliamas pavojus	25
3.	Žmonių užkrečiamos ligos	20
4.	Hidrometeorologiniai reiškiniai	16
Vidutinis rizikos lygis		
5.	Avarija energetikos sistemoje	12
6.	Komunalinių sistemų avarija	12
7.	Hidrologinių reiškinių grėsmė	9

Rizikos analizė bus peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip kartą per trejus metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius, technologinius procesus ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą.

3. PERSPĖJIMO IR INFORMAVIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARIUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS

3.1. Mokyklos-darželio darbuotojų perspėjimą apie pavojų ir informaciją apie situaciją organizuoja mokyklos-darželio direktorius. Direktorius, gavęs signalą, sukviečia į pasitarimą atsakingus darbuotojus **ekstremalios situacijos valdymo grupę (toliau ESG)** ir supažindina juos su esama ir prognozuojama situacija, patikslinamas veiksmų eiliškumas, duodamos papildomos užduotys. Plano 2 priede pateikiami Mokyklos-darželio atsakingų darbuotojų kontaktiniai duomenys.

3.2. Darbuotojo, atsakingo už perspėjimą ir informavimą veiksmai gresiant ar susidarius ekstremaliai situacijai:

3.2.1. įvertina susidariusią ekstremalią situaciją, jos pavojingumo laipsnį darbuotojams, turtui ir aplinkai;

3.2.2. perspėja ir informuoja darbuotojus apie susidariusią ekstremalią situaciją ir būtinus veiksmus;

3.2.3. praneša specialiosioms tarnyboms, valstybinės priežiūros institucijoms ir savivaldybės institucijoms apie susidariusią ekstremalią situaciją;

3.2.4. susidarius aplinkybėms, organizuoja darbuotojų evakavimą, pirminius gelbėjimo darbus ir jiems vadovauja;

3.3. Numatomos perspėjimo ir informavimo priemonės:

3.3.1. Darbuotojai, esantys įstaigoje, įvykus nelaimei informuojami žodžiu, telefonu.

Direktoriaus kabineto tel. +370 663 19094, direktorės mob. +370 685 62873, asm. tel. +370 686 43065

Elektroninio pašto adresas: info@ilgakiemis.kaunas.lm.lt

Plano 4 priede pateikiama perspėjimo apie ekstremalią situaciją ar įvykį schema.

Plano 11 priede pateikiama informacija apie Civilinės saugos signalus.

Plano 12 priede pateikiama Civilinės saugos rekomendacijos.

4. KEITIMOSI INFORMACIJA APIE ĮVYKĮ TVARKA

4.1. Kai ekstremalios situacijos mastas viršija Mokyklos-darželio civilinės saugos pajėgų galimybes, apie įvykį ar susidariusią situaciją pranešame Kauno r. savivaldybės specialiosioms tarnyboms, Kauno r. savivaldybės administracijos civilinės saugos darbuotojui ir valstybės priežiūros institucijoms.

Mokyklos-darželio direktorius gautą informaciją apie įvykusį ar gresiantį įvykį, **radus įtartina daiktą** - perduoda telefonu Bendrajam pagalbos centrui - 112, bei Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriui tel. 8 (37) 305502 arba Savivaldybės ekstremalių situacijų operacijų centro koordinatoriui 8 (345) 60751, mob. 8 (687) 13103. **Gavus pranešimą apie padėtus sprogmenis ar grasinančius laiškus (KA) pranešti policijos informacijos telefonu 8 700 60 000.**

Bendrosios pagalbos centras, gavęs informaciją apie avariją Mokykloje-darželyje informuoja Kauno apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pajėgas, Kauno apskrities vyriausiąją policijos komisariatą, VŠĮ Kauno greitosios medicinos pagalbos stotį, o esant reikalui kompetentingą instituciją – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą (PAGD).

4.2. Kauno r. ekstremalių situacijų operacijų centro, savivaldybės ekstremalių situacijų komisijos, savivaldybės administracijos darbuotojų, atsakingų už civilinės saugos funkcijų vykdymą kontaktiniai duomenys (3 priedas).

4.3. Mokyklos-darželio viduje keitimasis informacija vyksta pagal nubraižytą keitimosi informacija apie įvykį schemą (5 priedas).

5. MOKYKLOS-DARŽELIO DARBUOTOJŲ IR UGDYTINIŲ APSAUGA GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI

5.1. Darbuotojų ir ugdytinių evakavimo organizavimas:

Pagrindinė evakuacijos užduotis – nukreipti žmones į saugias įstaigos teritorijos vietas arba žmonių susirinkimo punktus.

Už Mokyklos-darželio darbuotojų ir ugdytinių evakavimą atsakingas mokyklos-darželio direktorius, **ekstremalios situacijos valdymo grupė**, mokytojos. Taip pat jie teikia papildomas arba sukonkretintas užduotis įstaigos darbuotojų ir ugdytinių evakuacijos klausimais.

Visi darbuotojai turi būti supažindinti su evakuacijos planais (7 priedas). Darbuotojai privalo žinoti evakavimo maršrutus, vykdant evakuaciją ekstremaliais atvejais privalo mokėti naudotis Mokyklos-darželio ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytais materialinių išteklių priemonėmis – gesintuvais.

Tolesnę žmonių evakavimo tvarką, susirinkimo ir priėmimo punktus bei tarpinius gyventojų evakavimo punktus nustato Kauno r. savivaldybės administracijos direktorius, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr.1502 “Dėl gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin. 2010,Nr.125-6424).

5.2. Mokyklos-darželio darbuotojų ir ugdytinių evakavimo kryptys:

Žmonių evakuacija iš pastato numatoma ~~dviem etapais~~:

- Judėjimas iš darželio per pagrindinius 2 įėjimus pirmame aukšte; judėjimas iš trečios ir ketvirtos grupės per evakuacinius išėjimus esančius grupės patalpose; judėjimas per valgyklos evakuacinį išėjimą pirmame aukšte; esant grėsmei pirmame aukšte, judėjimas iš pirmos ir antros grupės per evakuacines duris ant stogo.
- ~~Judėjimas į lauką per avarinius 2 išėjimus.~~
- Judėjimas iš mokyklos pastato per pagrindinius 2 įėjimus pirmame aukšte ir per evakuacinį išėjimą antrame aukšte.

Ekstremali situacija ar pavojus	Signalas	Susirinkimo vieta	Evakuacijos kryptis
Gaisras darželio pastate	Signalizacijos sirena darželio pastate. Pranešimas uždaroje messenger grupėje	Mokyklos pastatas	Iš Darželio pastato
Gaisras mokyklos pastate	Signalizacijos sirena mokyklos pastate. Pranešimas uždaroje messenger grupėje.	Ilgakiemio laisvalaikio salė	Iš Mokyklos pastato
Gaisras Ilgakiemio laisvalaikio salėje	Signalizacijos sirena Ilgakiemio laisvalaikio salėje. Pranešimas uždaroje messenger grupėje	Mokyklos pastatas	Iš laisvalaikio salės pastato
Gaisras visuose pastatuose	Signalizacijos sirena. Pranešimas uždaroje messenger grupėje	Krepšinio aikštelė	Iš darželio, mokyklos ir Laisvalaikio salės pastatų
Padėtas sprogmuo	Signalizacijos sirena. Pranešimas uždaroje messenger grupėje.	Krepšinio aikštelė	Iš darželio, mokyklos ir Laisvalaikio salės pastatų

Uraganas	Pranešimas uždaroje messenger grupėje.	Lieka pastatuose	
Vėtra, audra, škvalas, viesulas, kruša, speigas, kaitra.	Pranešimas uždaroje messenger grupėje.	Lieka pastatuose	

Visi mokyklos-darželio darbuotojai supažindinami su darbuotojų ir ugdytinių evakavimo tvarka (8 priedas). Mokyklos-darželio darbuotojų ir ugdytinių evakuacija iš pastato numatoma pagal evakuacijos planus (7 priedas).

Atsakingas ekstremalių situacijų valdymo grupės darbuotojas privalo užtikrinti efektyvią evakuaciją iš pastato, patikrinti ar visi žmonės evakuoti iš įstaigos pastato ir turi būti pasiruošę imtis avarijų likvidavimo veiksmų. Taip pat, esant būtinybei, privalo suteikti pirmąją medicininę pagalbą asmenims, kuriems jos prireikia arba iškviesti greitosios pagalbos specialistus.

Atsakingas ekstremalių situacijų valdymo grupės darbuotojas, organizuoja žmonių evakuaciją iš objekto į nurodytą vietą, kur bus saugu arba laukiama atvystančio Kauno r. savivaldybės transporto, paruošto vežti žmones į saugias vietas.

5.3 Kolektyvinės apsaugos statiniai ir jų panaudojimo galimybės.

Darželio pastatas ekstremaliųjų situacijų ar karo metu pritaikytas gyventojų kolektyvinei apsaugai nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių. Esant ekstremaliai situacijai Mokyklos-darželio darbuotojai naudotųsi darželio pastatu (esant būtinybei, rūsiu).

5.4. Pirmosios medicininės pagalbos teikimo darbuotojams ir ugdytiniais, nukentėjusiems įvykių metu, organizavimas.

Mokyklos-darželio darbuotojams keliama reikalavimai, kad kasdieniniame darbo režime ar susidariusių įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliosios situacijos atveju sugebėtų ir būtų pasirengę suteikti pirmąją medicinos pagalbą nukentėjusiems žmonėms.

Mokykloje-darželyje yra pirmos pagalbos vaistinė. Visi pedagoginiai (mokytojos ir auklėtojos) mokyklos-darželio darbuotojai yra išklause Pirmosios pagalbos mokymo kursus. Ekstremalių įvykių atvejais, kol atvyks greitosios medicinos pagalbos specialistai, pirmąją pagalbą nukentėjusiems teikia asmenys, išklause pirmos pagalbos teikimo kursus.

Pagalbos iš Greitosios medicinos pagalbos stoties prašoma telefonu - 112.

Pirmosios pagalbos teikimas (Priedas Nr.10).

6. GRESIANČIŲ AR ĮVYKUSIŲ ĮVYKIŲ LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO, GELBĖJIMO DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS

Ekstremaliųjų įvykių padariniams šalinti – gaisrams gesinti, žmonėms ir materialinėms vertybėms gelbėti ir evakuoti, būtina užtikrinti Mokyklos-darželio ryšį su Kauno r. civilinės saugos pajėgomis (priedas Nr.3).

Darbuotojų, ugdytinių ir turto apsaugos užtikrinimui bei kitų darbų atlikimui, kurie užtikrintų Mokyklos-darželio funkcionalumą, yra parengtas Civilinės saugos planas.

**MOKYKLOS- DARŽELIO
CIVILINĖS SAUGOS VEIKSMŲ PLANAS**

Eil. Nr.	VEIKSMŲ PAVADINIMAS	UŽ VEIKSMO VYKDYMĄ ATSAKINGAS ASMUO
Veiksmai gaisrų atveju		
1.	Informuoti mokyklos-darželio direktorių, jeigu pavojaus signalą gavo kitas darbuotojas	Asmuo, pirmasis pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įvykį
2.	Imtis priemonių prasidedančio gaisro gesinimui savo jėgomis	Darbuotojai
3.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingus darbuotojus narius ir priimti skubius sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
4.	Ijungti pavojaus signalizaciją, paskelbti per messenger grupę apie grėsmės lygį ir evakuaciją.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
5.	Iškviešti Priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (PGT), pradėti gaisro gesinimą, (medicinos tarnybas, policiją).	Direktorius pavaduotojas ūkiui
6.	Išjungti į gaisro židinių einančias elektros tiekimo linijas	Pastatų priežiūros darbuotojas/direktorius pavaduotojas ūkiui
7.	Organizuoti darbuotojų ir vaikų evakavimą iš patalpų, kuriose kilo gaisras	Visi dirbantys darbuotojai. Darbuotojai nedirbantys tiesiogiai su vaikais eina į mažiausių vaikų grupes. Darželio pastate: sandėlininkas, dietistas, logopedas į 2, 3 grupes; raštinės vedėja, virtuvės darbuotojai, valytoja eina į 1, 4 grupes; Laisvalaikio salė: sandėlininkas, dietistas, raštinės vedėja, logopedas, virtuvės darbuotojai eina evakuoti vaikų. Mokyklos pastate padeda vaikus evakuoti valytojas, logopedas, dirbantis psichologas.
8.	Sutikrinti darbuotojų ir ugdytinių skaičių.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.
9.	Nuketėjusiems gaisro metu suteikti pirmąją pagalbą.	Darbuotojai, turintys gebėjimą teikti pirmąją pagalbą.
10.	Evakuoti materialines vertybes	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
11.	Užtikrinti laisvą privažiavimą prie pastato, kuriame kilo gaisras	Kiemsargis/ pastatų priežiūros darbininkas/sargas.
12.	Organizuoti atvykstančių PGT pajėgų pasitikimą	Kiemsargis/ pastatų priežiūros darbininkas/sargas.
13.	Atvykus ugniagesiams, vadovas, vadovavęs gesinimui, informuoja juos apie gaisro aplinkybes, žmonių buvimą/nebuvimą degančiame objekte	Direktorius

Eil. Nr.	VEIKSMŲ PAVADINIMAS	UŽ VEIKSMO VYKDYMĄ ATSAKINGAS ASMUO
14.	Informuoti tėvus/globėjus apie suplanuotus mokyklos-darželio veiksmus grėsmei neutralizuoti arba sumažinti ir galimybę pasiimti vaikus.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.
Veiksmai pavojingų hidrometeorologinių reiškinių atveju		
15.	Informuoti mokyklos-darželio direktorių, jeigu pavojaus signalą gavo kitas darbuotojas	Asmuo, pirmasis pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įvykį
16.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės narius ir priimti skubius sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
17.	Pagal schemą ir sąrašą informuoti ekstremalių situacijų operacijų centro (ESOC) ir įstaigos atsakingus darbuotojus	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
18.	Organizuoti pasiruošimą darbuotojų ir ugdytinių saugumui užtikrinti	Direktorius , Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas pedagogai
19.	Organizuoti pastato užsandinimą, įrenginių sutvirtinimą, energetinių sistemų paruošimą atjungimui ir kt.	Visi darbuotojai
20.	Informuoti tėvus/globėjus apie suplanuotus mokyklos-darželio veiksmus grėsmei neutralizuoti arba sumažinti ir galimybę pasiimti vaikus.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.
Veiksmai avarijų komunalinėse ar (ir) energetinėse sistemose atveju		
21.	Informuoti mokyklos-darželio direktoriui, jeigu pavojaus signalą gavo kitas darbuotojas	Asmuo, pirmasis pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įvykį
22.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės narius, informuoti apie susidariusią situaciją ir priimti sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
23.	Informuoti darbuotojus ir tėvus/globėjus apie esamą situaciją, numatomus veiksmus situacijai suvaldyti.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.
24.	Iškviešti avarines tarnybas	Direktorius -Direktoriaus pavaduotojas ūkiui
25.	Išjungti energetines ir komunalines sistemas (pagal situaciją)	Direktorius, kiti darbuotojai , Pastatų priežiūros darbuotojas
26.	Evakuoti darbuotojus ir ugdytinius iš pavojingos zonos (pagal situaciją), pasirūpinti pirmosios medicininės pagalbos suteikimu	Direktorius -Mokytojai, patys darbuotojai pagal pateiktus nurodymus ir numatytas schemas.
27.	Pasirūpinti materialiniu turtu, jeigu kyla pavojus jo sugadinimui	Direktorius , Direktoriaus pavaduotojas ūkiui, visi laisvi darbuotojai aptarnaujantis personalas
28.	Pagal priimtą sprendimą, atstatyti nutrūkusios komunalinės ar energetinės sistemos funkcionalumą	Energetinių ir komunalinių sistemų specialistai
29.	Informuoti ESOC apie vykdomas priemones	Direktorius
Veiksmai kilus užkratų, susirgimų infekcinėmis ligomis pavojui		

Eil. Nr.	VEIKSMŲ PAVADINIMAS	UŽ VEIKSMO VYKDYMĄ ATSAKINGAS ASMUO
30.	Informuoti mokyklos-darželio direktorių.	Asmuo, pirmasis pastebėjęs susirgimų protrūkį
31.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės narius, informuoti apie susidariusią situaciją ir priimti skubius sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
32.	Kreiptis pagalbos į Kauno r. visuomenės sveikatos centrą	Sveikatos priežiūros specialistas
33.	Informuoti ESOC apie vykdomas priemones	Direktorius
34.	Skelbti karantiną (esant būtinybei)	Direktorius
35.	Atlikti dezinfekciją pagal specialisto nurodymus	Direktorius, Direktorius pavaduotojas ugdymui, (mokytojų padėjėjai, valytojai, virtuvės darbuotojai)
36.	Atšaukti masinius susibūrimus įstaigoje: šventes, koncertus, meninės ir sportinės veiklos renginius.	Direktorius
37.	Kontroliuoti sanitarinių, asmens higienos reikalavimų laikymąsi darbuotojams ir ugdytiniams	Direktorius-Sveikatos priežiūros specialistas
38.	Karantinas nutraukiamas specialistų nurodymu	Direktorius
Veiksmai, kitų ekstremalių situacijų atvejais		
39.	Informuoti mokyklos-darželio direktorių, jeigu pavojaus signalą gavo kitas darbuotojas	Asmuo, pirmasis pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įvykį
40.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės narius, informuoti apie susidariusią situaciją ir priimti skubius sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
41.	Pranešti ESOC, kitoms institucijoms apie ekstremalią situaciją	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
42.	Pranešti nuolatinės parengties pajėgoms apie ekstremalią situaciją	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
43.	Informuoti įstaigos darbuotojus apie susidariusią padėtį (pagal patvirtintą schemą)	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
44.	Organizuoti ir vykdyti evakavimo priemones (prireikus)	Direktorius, pedagogai
45.	Organizuoti medicinos pagalbos teikimą nukentėjusiems	Darbuotojai gebantys atlikti pirmąją pagalbą sužeistiesiems pirmos pagalbos kursas
46.	Informuoti ESOC apie objekte vykdomas priemones	Direktorius
Veiksmai po KA, kilus grėsmei žmonių gyvybei		
47.	Informuoti mokyklos-darželio direktorių apie gautus pranešimus, kuriuose pranešama pakenkti žmonių gyvybei (padėti sprogmenys, kenkėjiški veiksmai, palikti daiktai) ar rastus neaiškius daiktus, kurie neturi konkretaus savininko įstaigoje.	Asmuo, pirmasis pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įvykį
48.	Neatsakinėti į gautus laiškus ir neliesti neaiškos paskirties ar kilmės daikto.	Darbuotojai
49.	Sušaukti ekstremalių situacijų valdymo grupės narius ir priimti skubius sprendimus dėl tolimesnių veiksmų	Direktorius
50.	Radus įtartina daiktą arba sprogmenį pranešti 112.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas

Eil. Nr.	VEIKSMŲ PAVADINIMAS	UŽ VEIKSMO VYKDYMĄ ATSAKINGAS ASMUO
51.	Gavus pranešimą apie padėtą sprogmenį ar kitą grėsmę žmonių sveikatai ar gyvybei, įstaigos saugumui pranešti policijos informavimo telefonu 8 700 60 000	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
52.	Informuoti ESOC apie objekte vykdomas priemones.	Direktorius
53.	Vadovautis policijos tarnybų nurodymais	Direktorius
54.	Sprendimas dėl žmonių evakavimo.	Direktorius
55.	Ijungti pavojaus signalizaciją, paskelbti per messenger grupę apie grėsmės lygį ir evakuaciją.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas
56.	Išjungti elektros tiekimo linijas.	Pastatų priežiūros darbuotojas/direktoriaus pavaduotojas ūkiui
57.	Organizuoti darbuotojų ir vaikų evakavimą iš patalpų, kuriose kilo gaisras	Visi dirbantys darbuotojai. Darbuotojai nedirbantys tiesiogiai su vaikais eina į mažiausių vaikų grupes. Darželio pastate: sandėlininkas, dietistas, logopedas į 2, 3 grupes; sekretorius, virtuvės darbuotojai, valytoja eina į 1, 4 grupes; Laisvalaikio salė: sandėlininkas, dietistas, sekretorius, logopedas, virtuvės darbuotojai eina evakuoti vaikų. Mokyklos pastate padeda vaikus evakuoti valytojas, logopedas, dirbantis psichologas.
58.	Sutikrinti darbuotojų ir ugdytinių skaičių.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.
59.	Pagal poreikį, nuketėjusiems suteikti pirmąją pagalbą.	Darbuotojai, turintys gebėjimą teikti pirmąją pagalbą.
60.	Užtikrinti laisvą privažiavimą prie pastatų	Kiemsargis/pastatų priežiūros darbininkas/sargas.
61.	Organizuoti atvykstančių PGT pajėgų pasitikimą	Kiemsargis/pastatų priežiūros darbininkas/sargas.
62.	Atvykus tarnyboms, vadovas informuoja juos apie aplinkybes, žmonių buvimą/nebuvimą objekte.	Direktorius
63.	Informuoti ESOC apie objekte vykdomas priemones	Direktorius
64.	Informuoti tėvus/globėjus apie suplanuotus mokyklos-darželio veiksmus grėsmei neutralizuoti arba sumažinti ir galimybę pasiimti vaikus.	Ekstremalių situacijų valdymo grupės atsakingas darbuotojas, mokytojai.

7. SAVIVALDYBĖS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANE NURODYTŲ UŽDUOČIŲ VYKDYMO ORGANIZAVIMAS

Kauno r. savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane Ilgakiemio mokyklai-darželiui užduočių nenumatyta.

8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Planas peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas, atsižvelgiant į Mokyklos-darželio saugos sistemos parengčiai užtikrinti įtaką turinčius veiksnius (pvz., įvykus įvykiui, po civilinės saugos pratybų, atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems galimų įvykių riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą), bet ne rečiau kaip kartą per metus.

GALIMŲ PAVOJŲ IR EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ RIZIKOS ANALIZĖ

Kauno r. Ilgakiemio mokyklos-darželio galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė atlikta vadovaujantis metodinėmis rekomendacijomis (toliau – Rekomendacijos), patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2011-06-02 įsakymu Nr. 1-189 „Dėl galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 70-3360) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-08-24 nutarimu Nr.988 patvirtintais „Ekstremalių įvykių kriterijais“ (Žin., 2011, Nr. 107-5059) reikalavimais.

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės (toliau – rizikos analizė) tikslas – nustatyti galimus pavojus, įvertinti ekstremaliųjų situacijų rizikos (toliau – rizika) lygį ir numatyti rizikos valdymo priemones: sumažinti galimų pavojų kilimo tikimybę, galimus padarinius ir pagerinti didelės rizikos ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo galimybes.

Rizikos analizė buvo atlikta šiais etapais:

1. Nustatyti galimi pavojai.
2. Atliktas rizikos vertinimas.
3. Nustatytas rizikos lygis ir jos priimtumas (priimtina ar nepriimtina).

Duomenys, gauti atlikus rizikos analizę bus naudojami:

1. Rengiant Ilgakiemio mokyklos-darželio ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.
2. Rengiant Ilgakiemio- darželio ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planą.

1 lentelė. Nustatytų galimų pavojų apibūdinimas

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas	Galimos pavojaus kilimo priežastys
1.	2.	3.	4.
I. GAMTINIO POBŪDŽIO			
1.	Hidrometeorologiniai reiškiniai: • Liūtis(50 mm kritulių per 12 val.); • Kruša(kai ledų skersmuo 20 mm ir didesnis); • Pūga(vėjo greitis daugiau kaip 15 m/s); • Snygis (20 cm per 12 val.); • Labai smarki audra, škvalas; • Viesulas(vėjo greitis – 28/32 m/s); • Lijundra, šlapio sniego apdrebą(apšalo storis ant lijundros stovo laidų - 35 mm) • Speigas(nakties temperatūra minus	Mokyklos-darželio teritorija	Sutrikdomas transporto eismas, užpustomos ar užtvindomos miestelio gatvės, nulaužiami arba išraunami medžiai, išverčiamos elektros ir telefono atramos, nutraukiami elektros perdavimo linijų laidai, nutraukiamas elektros energijos ir kitų energijos rūšių tiekimas, dėl to sutrinka darželio aprūpinimas maistu, vandeniu, stabdoma įstaigos

	• 30 laipsnių C ir daugiau ir trunka 10 dienų daugiau.		veikla, galimi žmonių sužalojimo ar mirties atvejai.
2.	Žmonių užkrečiamos ligos, kiti ūmūs žmonių sveikatos sutrikimai, nulemti cheminių, biologinių veiksmų.	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	Užkrečiamos kraujo ir invazinės ligos susižeidus, kvėpavimo takų ligos kontaktuojant su sergančiuoju, užkrečiamos žarnyno ir parazitinės ligos dėl maisto ruošimo technologijų pažeidimų.
3.	Vabzdžių antplūdis	Mokyklos-darželio teritorija	Uodų, mašalų, vapsvų suaktyvėjimas šiltuoju metų laiku.

II. TECHNINIO POBŪDŽIO

1.	Transporto įvykis (avarija, gaisras, sprogimas)	Mokyklos-darželio teritorija	Atvažiuojantis transportas į įstaigos teritoriją.
2.	Avarija energetikos sistemoje - Nutraukiamas arba sutrinka geriamojo pramoninio vandens tiekimas vartotojams; - Nutraukiamas arba sutrinka elektros energijos tiekimas vartotojams; - Nutraukiamas arba sutrinka šilumos energijos tiekimas vartotojams;	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	Dėl energetinių sistemų įrenginių gedimų, pažeidus energetinių sistemų eksploatavimo taisykles, nepalankių oro sąlygų. Dėl komunalinių ir energetinių sistemų įrenginių gedimų, pažeidus komunalinių ir energetinių sistemų eksploatavimo taisykles.
3.	Komunalinių sistemų avarijos, ryšių paslaugų nutraukimas (šilumos tiekimo nutraukimas šildymo sezono metu, geriamojo vandens tiekimo nutraukimas, interneto ryšio nutraukimas, ryšio nutraukimas viešajame fiksuotojo telefono ryšio tinkle, Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos transliavimo nutraukimas)	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	Komunalinių ir energetinių sistemų įrenginių gedimų, pažeidus komunalinių ir energetinių sistemų eksploatavimo taisykles, arba dėl nepalankių oro sąlygų. Ryšių sistemų įrenginių gedimas, pažeidus eksploatavimo taisykles arba gedimas, pažeidus eksploatavimo taisykles arba gedimas dėl nepalankių oro sąlygų.

III. EKOLOGINIO POBŪDŽIO

1.	Oro, vandens, dirvožemio, grunto užterštumas arba kitas jiems padarytas poveikis.	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	Teritorijos taršos pavojingomis medžiagomis atvejais.
2.	Radiacinė avarija: - Bendra arba lokalinė teritorijos tarša; - Išorinė apšvita – apšvita, kurią patiria žmonės, kai juos veikia išorinė jonizuojančioji spinduliuotė dėl		Radioaktyvioji tarša galima: Įvykus radiacinėms avarijos kaimyninių valstybių atominės energetikos objektuose,

	radioaktyviųjų medžiagų, patekusių ant kūno ar darbužių, iškritusių ant žemės, pastatų iš praslenkančio radioaktyvaus debesies ar esant lokalinei taršai objektuose, naudojančiuose radioaktyvias medžiagas; • Vidinė apšvita – žmogaus patiriama apšvita, kai į jo organizmą kvėpuojant, su maistu ar vandeniu arba tiesiog per kūno odą patenka radionuklidai.		kai į aplinką išsiveržia didelis radioaktyviųjų medžiagų kiekis: • Nukritus kosminiam aparatui ar kitam skraidančiam objektui, kuriame yra radioaktyviųjų medžiagų; • Įvykus avarijai objekte, turinčiame lokalų radioaktyvų šaltinį; • Įvykus branduoliniam sprogimui
IV. KITAS ĮVYKIS, EKSTREMALUSIS ĮVYKIS			
1.	Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė: • Įvairių laipsnių žmonių nudegimai; • Žmonių apsinuodijimas dūmais; • Materialiniai nuostoliai; • Žmonių mirties atvejai.	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	• Dėl ilgalaikės sausros; • Dėl netvarkingų elektros įrenginių ir jų naudojimo taisyklių pažeidimo; • Dėl neatsargaus elgesio su ugnimi; • Dėl neatsargaus elgesio su prietaisais; • Dėl žaibo ir elektrostatinų krūvių; • Dėl tyčinių padegimų.
V. KITŲ ŽMONIŲ SUKELTI PAVOJAI			
1.	Sprogimas: • Įvairių laipsnių žmonių nudegimai; • Žmonių apsinuodijimas dūmais; • Materialiniai nuostoliai; • Žmonių mirties atvejai.	Mokyklos-darželio patalpos ir teritorija	• Dėl galimai piktybinio, priešiško elgesio.

2 lentelė. Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimo kriterijai

Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas	Galimo pavojaus tikimybės lygis	Vertinimo balai
Gali įvykti dažniau negu kartą per metus	Labai didelė tikimybė	5
Gali įvykti kartą per 1-10 metų	Didelė tikimybė	4
Gali įvykti kartą per 10-50 metų	Vidutinė tikimybė	3
Gali įvykti kartą per 50-100 metų	Maža tikimybė	2
Gali įvykti rečiau negu kartą per 100 metų	Labai maža tikimybė	1

3 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai

Nustatytas galimas pavojus	Galinčių nukentėti gyventojų skaičius (žuvusiųjų ir (ar) sužeistųjų, ir (ar) evakuotinių gyventojų)
1	2
Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė	3
Žmonių užkrečiamos ligos	1
Hidrometeorologiniai reiškiniai	1
Avarija energetikos sistemoje	1
Komunalinių sistemų avarija	1
Hidrologinių reiškinių grėsmė	3
Priešiškai nusiteikusių žmonių veiksmų pavojus (sprogmuo)	Nėra patirties

4 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) turtui	Numatomi nuostoliai
1	2	3
Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė	3	10-100 % turto vertės
Žmonių užkrečiamos ligos	1	<5% turto vertės
Hidrometeorologiniai reiškiniai	1	<5% turto vertės
Avarija energetikos sistemoje	2	5-10% turto vertės
Komunalinių sistemų avarija	1	<5% turto vertės
Hidrologinių reiškinių grėsmė	3	10-30% turto vertės
Priešiškai nusiteikusių žmonių veiksmų pavojus (sprogmuo)		10-100 % turto vertės

5 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
1	2	3
Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė	2	nuo 6 iki 24 valandų
Žmonių užkrečiamos ligos	2	nuo 6 iki 24 valandų
Hidrometeorologiniai reiškiniai	2	nuo 6 iki 24 valandų
Avarija energetikos sistemoje	1	iki 6 valandų
Komunalinių sistemų avarija	2	nuo 6 iki 24 valandų
Hidrologinių reiškinių grėsmė	3	nuo 1 iki 3 parų
Priešiškai nusiteikusių žmonių veiksmų pavojus (sprogmuo)		Neapibrėžtas

6 lentelė. Galimų pavojų rizikos įvertimas									
Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių(poveikio)(P) įvertinimas balais			Rizikos lygio ® nustatymas			Bendras rizikos lygis ® R=R1+R2+R3
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) R1=TxP1	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) R2=TxP2	Galimo pavojaus rizikos veiklos tęstinumui lygis (R3) R3=TxP3	
1.	Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė	3	3	3	2	9 Didelė rizika	9 Didelė rizika	6 Priimtina rizika	25
2.	Žmonių užkrečiamos ligos	5	1	1	2	5 Vidutinė rizika	5 Vidutinė rizika	10 Didelė rizika	20
3.	Hidrometeorologiniai reiškiniai	4	1	1	2	4 Priimtina rizika	4 Priimtina rizika	8 Vidutinė rizika	16
4.	Avarija energetikos sistemoje	3	1	2	1	3 Priimtina rizika	6 Vidutinė rizika	3 Priimtina rizika	12
5.	Komunalinių sistemų avarija	3	1	1	2	3 Priimtina rizika	3 Priimtina rizika	6 Vidutinė rizika	12
6.	Hidrologinių reiškinių grėsmė	1	3	3	3	3 Priimtina rizika	3 Priimtina rizika	3 Priimtina rizika	9

7.	Priešiškai nusiteikusių žmonių veiksmų pavojus (sprogmuo)	3	3	3	3	10 Didelė rizika	10 Didelė rizika	10 Didelė rizika	30
----	---	---	---	---	---	---------------------	---------------------	---------------------	----

7 lentelė. Kauno r. Ilgakiemio mokyklos-darželio galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį		
Eil. Nr.	Galimas pavojus	Bendras rizikos lygis (R)
Didelis ir labai didelis rizikos lygis		
1.	Priešiškai nusiteikusių žmonių veiksmų pavojus (sprogmuo)	30
2.	Gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė.	25
3.	Žmonių užkrečiamos ligos	20
4.	Hidrometeorologiniai reiškiniai	16
Vidutinis rizikos lygis		
5.	Avarija energetikos sistemoje	12
6.	Komunalinių sistemų avarija	12
7.	Hidrologinių reiškinių grėsmė	9

Rizikos analizė peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip kartą per trejus metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius, technologinius procesus ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems auklėtinių, darbuotojų, lankytojų saugumą.

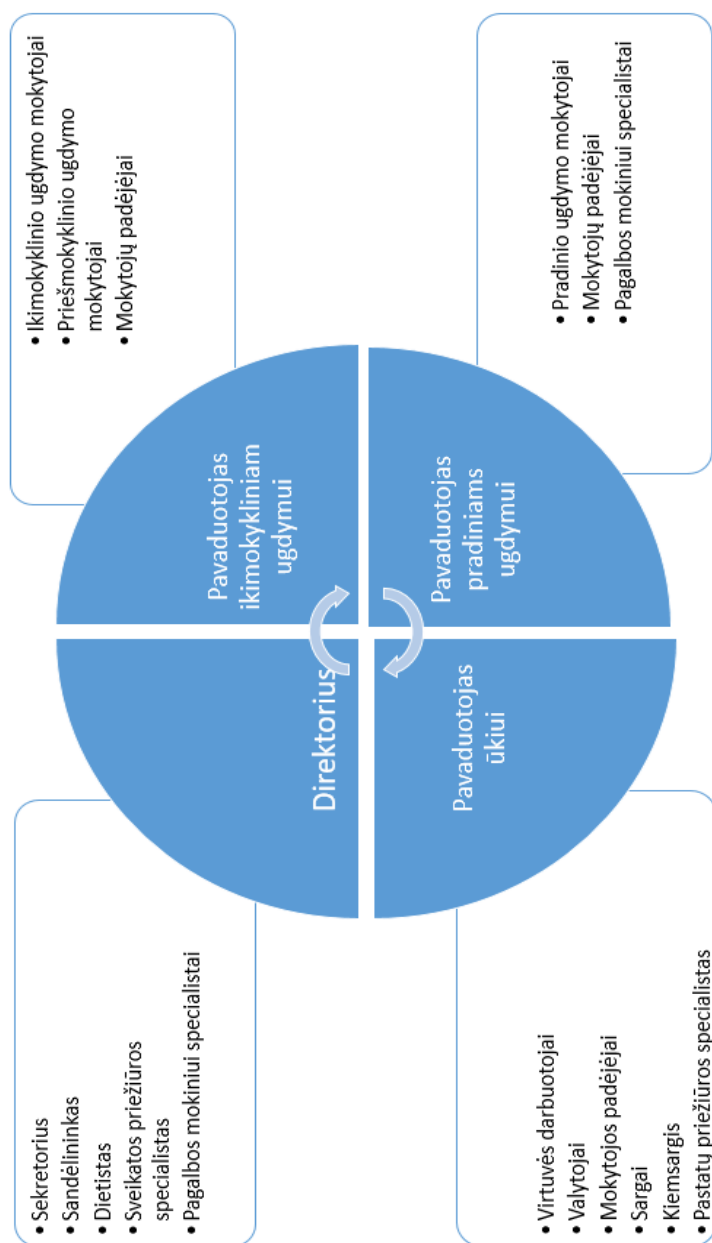
**KAUNO R. ILGAKIEMIO MOKYKLOS-DARŽELIO
EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ VALDYMO GRUPĖS DARBUOTOJŲ KONTAKTAI**

Pareigos	Atsakomybės darbo grupėje	Vardas, pavardė	Telefonas	El. paštas
Direktorius	Ekstremalios situacijos suvaldymo veiksmų koordinatorius, bendravimas su tarnybomis ir žiniasklaida	Aušra Gužauskienė	(8 37) 536240 +370 68582061 <u>Asm.</u> +370 686 43065	<u>info@ilgakiemis.kaunas.lm.lt</u> ausra9167@gmail.com
Direktoriaus pavaduotojas pradiniam ugdymui	Sirenos paleidimas, bendravimas su tarnybomis ir žiniasklaida. Atsakinga už mokyklos pastate dirbančius darbuotojus.	Rasa Gelažauskienė	(8 37) 536230 <u>Asm.</u> +370 61112123	<u>info@ilgakiemis.kauas.lm.lt</u>
Direktoriaus pavaduotojas IU ir PU	Evakavusių žmonių skaičiaus sutikrinimas. Galimų evakavimo kelių įvertinimas ir atvėrimas. Atsakinga už darželio pastate dirbančius darbuotojus	Ugnė Mockuvienė	<u>Asm.</u> +370 624 23640	<u>ugne.mockuviene@gmail.com</u>
Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Informacijos pateikimas tarnyboms, sirenos paleidimas. Atsakinga už tech. darbuotojus, elektros atjungimą, tarnybų pasitikimą ir privažiavimo užtikrinimą.	Laura Krušinskaitė	<u>Kab.</u> +370 609 53119 <u>Asm.</u> +370 60179989	<u>ilgakiemis.ukvedelaura@gmail.com</u>
Spec. pedagogas	Informacijos pateikimas darbuotojams ir tėvams. Atsakinga už laisvalaikio salėje dirbančius darbuotojus	Ieva Grabliauskienė	<u>Asm.</u> +370 670 57122	

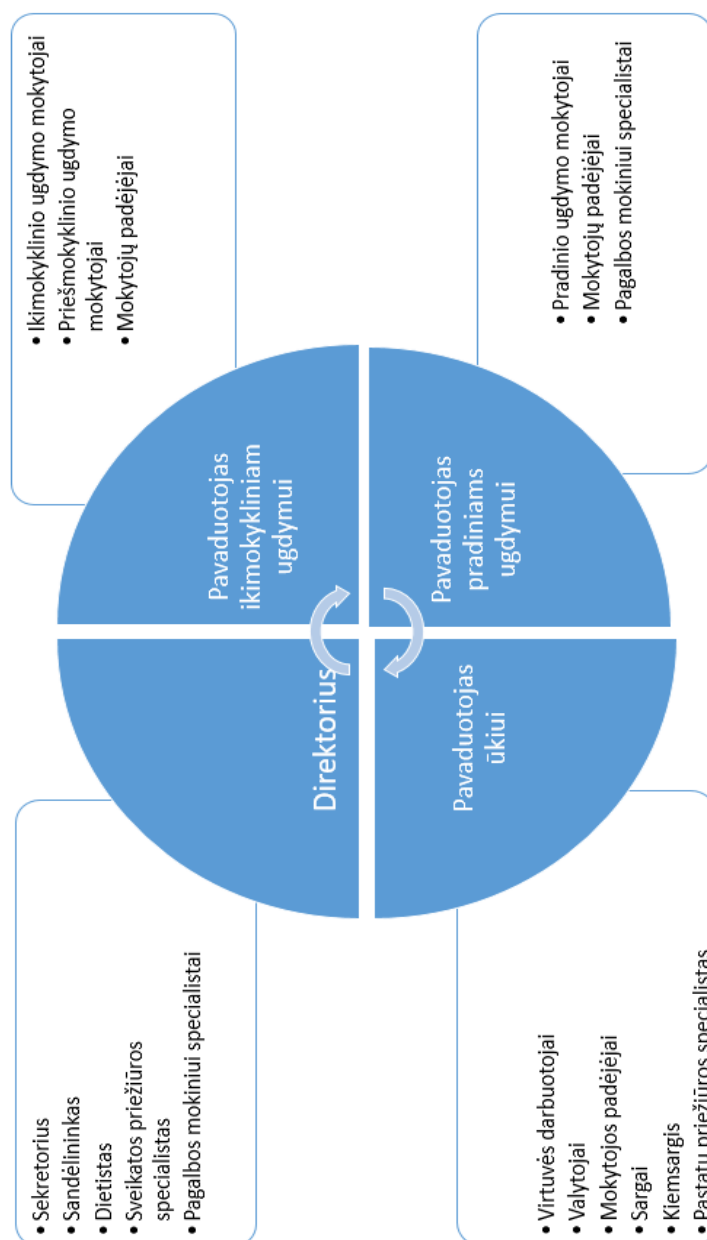
**KAUNO R. SAVIVALDYBĖS CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS SUBJEKTŲ IR
SPECIALIŲJŲ TARNYBŲ KONTAKTINIAI DUOMENYS**

Eil. Nr.	Pajėgų ir valdymo struktūrų pavadinimas	Kontaktiniai duomenys
1.	Kauno rajono savivaldybės administracijos direktorius	Tel. +370 37 305502
2.	Viešoji įstaiga Kauno r. priešgaisrinės saugos tarnyba	Tel. +370 37 240192
3.	Budintis atsakingas CSS darbuotojas	Tel. +370 687 29307
4.	Ekstremaliųjų sveikatai situacijų centras	Tel. +370 52 619888 budintis specialistas poilsio laiku essc@sam.lt
5.	Bendrasis pagalbos centras	112
6.	Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas	Bendrasis pagalbos telefono numeris – 112
7.	Kauno valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	1879
8.	VšĮ Kauno greitosios medicininės pagalbos stotis	Bendrasis pagalbos telefono numeris – 112
9.	AB „IGNITIS“	+370 611 21802, 1852
10.	UAB „Giraitės vandenys“ Atsakingas darbuotojas	giraitesvandenys@giraitesvandenys.lt Tel. +370 37 338347 +370 37 549 836 Tel. +370 670 75611
11.	Kauno miesto visuomenės sveikatos biuras	Tel. Nr. +370 677 86682, administracija@kaunovsb.lt
12.	Policijos informacijos telefonas	+370 700 60 000

MOKYKLOS-DARŽELIO PERSPĖJIMO APIE EKSTREMALIĄ SITUACIJĄ AR ĮVYKĮ SCHEMA

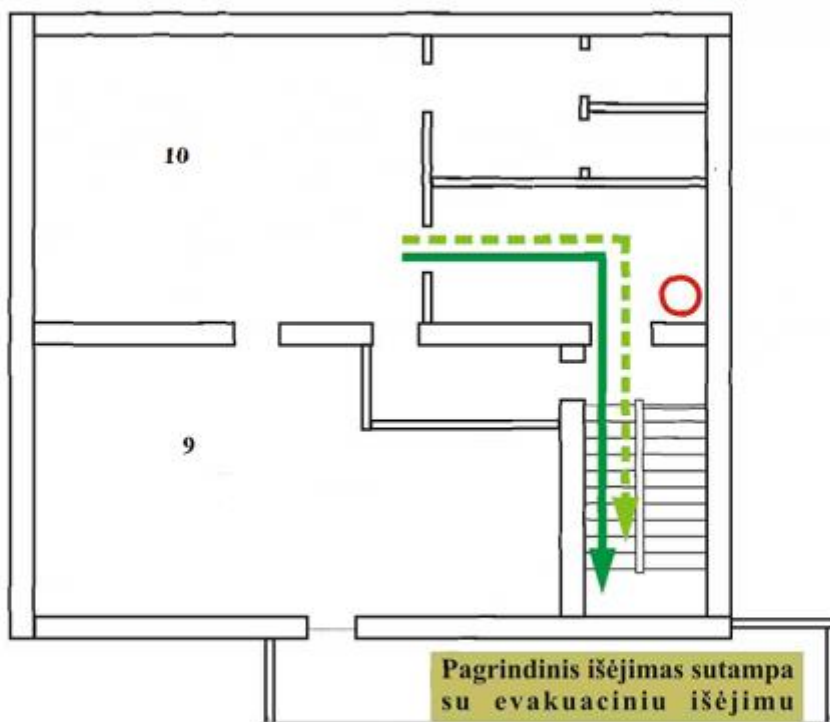
MOKYKLOS-DARŽELIO KEITIMOSI INFORMACIJA APIE ĮVYKĮ SCHEMA
Atnaujinta 2023 lapkričio mėn.

EVAKUACIJOS PLANAS

KILUS GAISRUI SKAMBINTI -112

IŠ II AUKŠTO PATALPŲ

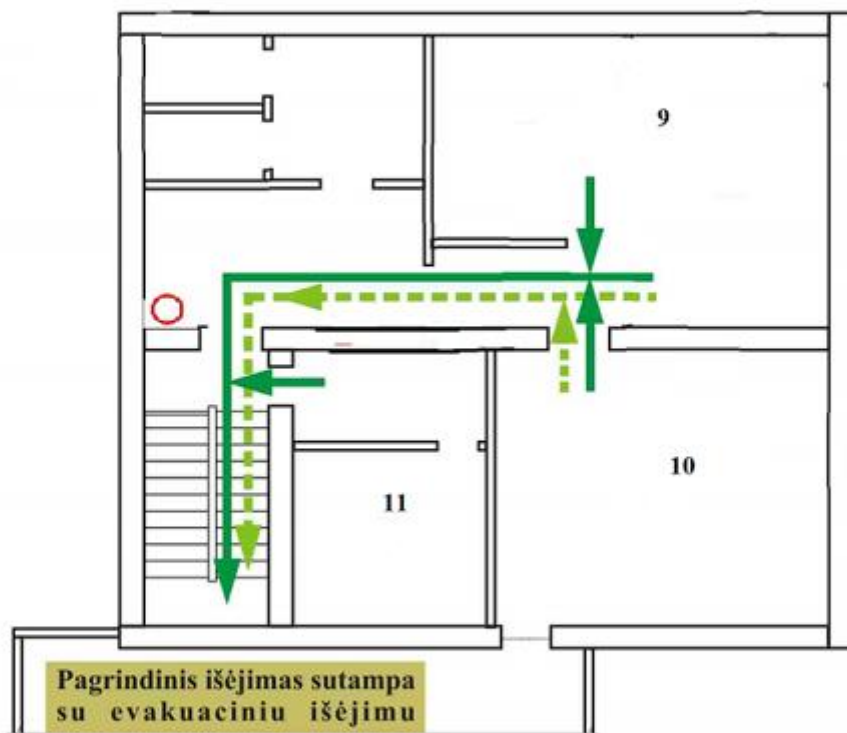

EVAKUACIJOS PLANAS

20

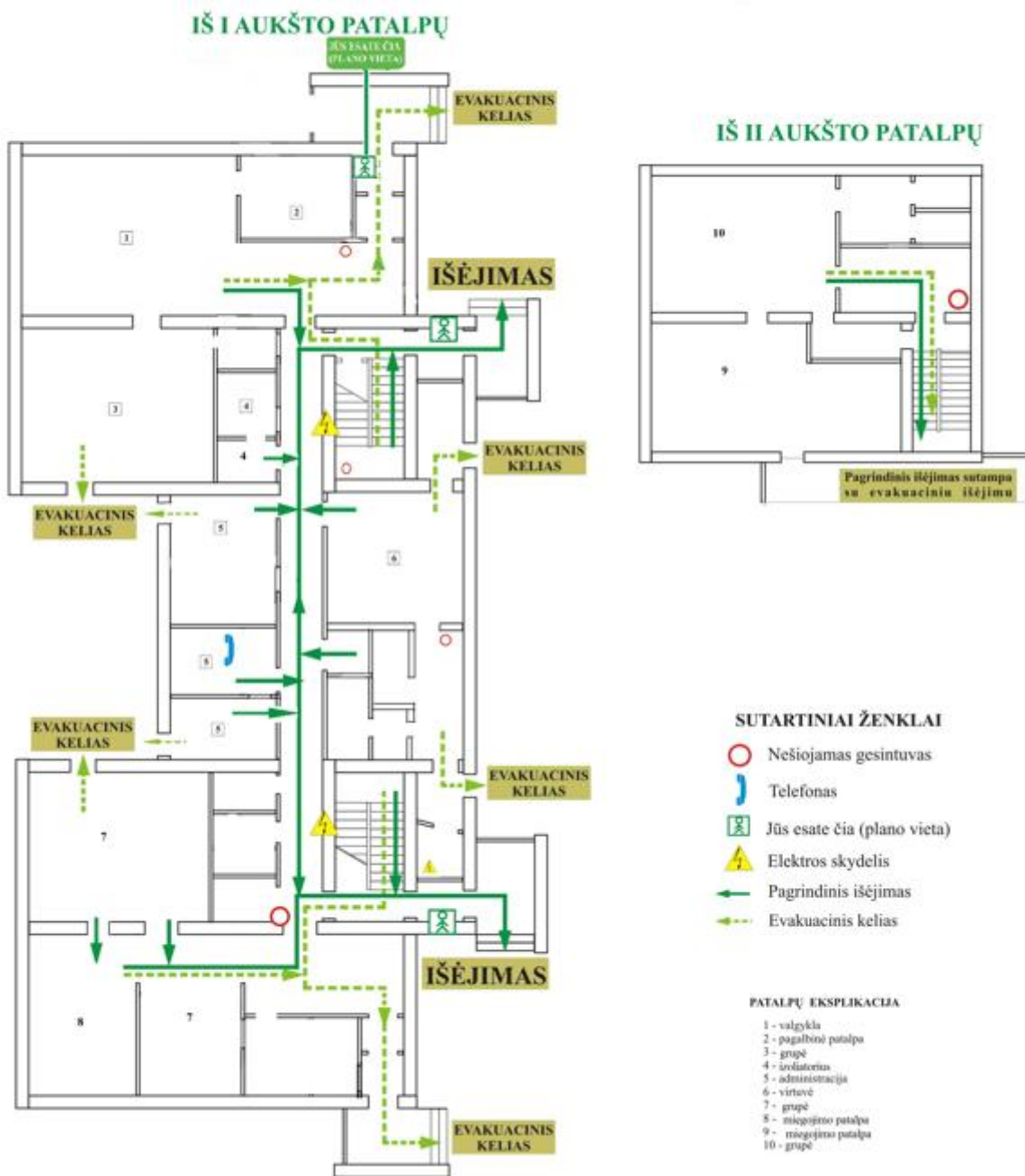
KILUS GAISRUI SKAMBINTI - 112

IŠ II AUKŠTO PATALPŲ

EVAKUACIJOS PLANAS

KILUS GAISRUI SKAMBINTI -112

DARBUOTOJŲ IR VAIKŲ EVAKAVIMO TVARKA

1. Susidarius ekstremaliai situacijai Mokykloje-darželyje skelbiamas pavojaus signalas.
2. Mokyklos-darželio direktorius arba darbuotojai, pirmieji pastebėję ekstremalią situaciją, apie susidariusią padėtį praneša specialiosioms tarnyboms tel. 112. Iškviečiant specialiąsias tarnybas, nurodomas Mokyklos-darželio adresas, kokia yra situacija ir kas pranešė.
3. Išgirdus pavojaus signalą, nutraukiami visi užsiėmimai ir darbuotojai bei tuo laiku su vaikais nedirbantys asmenys, iki atvyks specialiosios tarnybos, imasi aktyvių veiksmų likviduojant pavojaus židinį arba jį izoliuojant.
4. Evakuacija vykdoma pagal pridėtą evakuacijos schemą. Atsižvelgiant į susidariusią situaciją, pradedama iš patalpų, esančių arčiausiai pavojaus židinio.
5. Darbuotojai, dirbantys su svarbiais dokumentais, juos pasiima ir be panikos išeina iš patalpų. Išeidami iš patalpų išjungia elektrą ir elektros prietaisus, vandenį, uždaro langus. Patalpos paliekamos nerakintos.
6. Mokytojai, auklėtojai ramiai praneša vaikams apie evakuaciją, patys pasiima ir liepia vaikams pasiimti svarbiausius asmeninius daiktus (žiemą esant galimybei, aprangą).
7. Mokytojai, auklėtojai įsitikina, ar visi vaikai išėjo iš klasės, grupės ir tvarkingai, be panikos išeina į Mokyklos ar darželio pastatą ar teritorijoje esančią krepšinio aikštelę. Pagal numatytą tvarką evakuacija galima tada, jeigu ekstremalios situacijos metu išėjimai yra laisvi, juose nėra kliūčių, keliančių pavojų žmonėms.
8. Po evakuacijos, jeigu tai nekelia pavojaus, patalpas patikrina ir įsitikina, ar nėra likusių žmonių Mokyklos-darželio patalpose – 2 tech. darbuotojai (sekretorė, sandėlininkė).
9. Apie tai, kad patalpos patikrintos ir jose nėra/yra žmonių, tikrinę patalpas darbuotojai praneša Mokyklos-darželio direktoriui.
10. Mokytojai, auklėtojai, išvedę vaikus į saugią vietą, patikrina buvusių klase, grupėse ir išėjusių vaikų skaičių. Nustatę, kad ne visi buvę klase, grupėje vaikai susirinko į nurodytą vietą, praneša Mokyklos-darželio direktoriui.
11. Mokyklos-darželio direktorius, gavę mokytojos ar auklėtojos pranešimą, kad ne visi vaikai susirinko į nurodytą vietą, organizuoja paiešką, informuoja specialiąsias tarnybas.
12. Į Mokyklos-darželio patalpas galima grįžti tik gavus direktoriaus, ar specialiųjų tarnybų leidimą.

**MOKYKLOS-DARŽELIO EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDymo PLANO
MATERIALINIŲ IŠTEKLIŲ ŽINYNAS**

Eil. Nr.	Priemonė/Pastatas	Kiekis	Techniniai duomenys	Valdytojas	Kontaktiniai duomenys
1.	GESINTUVAI: Darželio pastatas Mokyklos pastatas Laisvalaikio salės pastato ikimokyklinės grupės	 6 8 1	 6 kg. ABC miltelinis 6 kg. ABC miltelinis 6 kg. ABC miltelinis	 Aušra Gužauskienė	 +37068562873
2.	VAISTINĖLĖS: Darželio pastatas Mokyklos pastatas Laisvalaikio salės pastato ikimokyklinės grupės	 5 2 1	 Įmonės pirmosios pagalbos rinkinys	 Aušra Gužauskienė	 +37068562873

PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMAS

Teikti pirmąją pagalbą nelaimės ištiktam žmogui nėra taip paprasta

♦ Jeigu nelaimės ištiktas žmogus yra netekęs sąmonės, privalu pradėti jį gaivinti nedelsiant, tada jo šansai išgyventi padidėja net du tris kartus.

♦ Pagal naujus žmogaus gaivinimo standartus, gaivinant žmogų, svarbiausia yra krūtinės paspaudimai, galintys padėti išsaugoti gyvybę, kol atvyks greitoji medicinos pagalba.

♦ Vaiko, skirtingai nei suaugusiojo, gaivinimą dėl fiziologinių savybių (pirmiausia sustoja vaiko kvėpavimas, o suaugusio žmogaus – širdis) reikia pradėti nuo kvėpavimo takų atvėrimo ir oro įpūtimo (dirbtinio kvėpavimo).

♦ Kad ir kokia pirmoji pagalba buvo suteikta nelaimės ištiktam žmogui, nevalia jo be priežiūros palikti, kol atvyks medikai. Ne tik todėl, kad gali pablogėti nukentėjusiojo būklė, – medikams svarbu žinoti, kas nutiko, kokius veiksmus gelbėjantis žmogus atliko, kokia dabartinė nukentėjusio žmogaus būklė.

Kaip gaivinti suaugusįjį

♦ Labai svarbu žmogaus gaivinimo procedūrą pradėti kuo skubiau ir atlikti ją tiksliai. Tokiu atveju jūsų tikslas yra atkurti pagrindines gyvybines funkcijas – kraujotaką ir kvėpavimą.

♦ Nukentėjusįjį paguldykite ant nugaros, kiek įmanoma nuo drabužių atlaisvinkite krūtinės ląstą ir juosmenį. Kad kvėpavimo takai būtų atviri, atloškite jo galvą ir pakelkite apatinį žandikaulį (jeigu neįtariate stuburo ar kaklo traumos).

♦ Atsiklaupusi šalia nukentėjusiojo, dėkite vieną ranką krūtinkaulio viduryje (tarp spenelių), kita ją prispauskite ir atlikite 30 paspaudimų (jų gylis turi būti maždaug 4–5 cm, dažnumas – maždaug 100 kartų per minutę). Iškart po jų imkitės dirbtinio kvėpavimo. Atverkite kvėpavimo takus atlošdami galvą ir pakeldami apatinį žandikaulį, kokiu nors audeklu ar servetėle pridenkite nukentėjusiojo burną, įkvėpkite, apžiokite ją ir 2 kartus įpūskite oro (labai svarbu, kad įpūtus oro krūtinė pasikeltų, o prieš kitą įpūtimą nusileistų į pradinę padėtį). Vėl pakartokite 30 krūtinės paspaudimų, paskui 2 kartus įpūskite orą ir t. t. Gaivinkite žmogų, kol atvyks medikai arba jis atsigaus.

♦ Jeigu nepasitikite savo jėgomis ir baiminatės atlikti dirbtinį kvėpavimą, darykite tik krūtinės ląstos paspaudimus. Bet nepamirškite, kad dirbtinis kvėpavimas irgi yra labai svarbu. Ypač gelbėjant vaiką, skendusį ar narkotinėmis medžiagomis apsinuodijusį žmogų.

Vaiko gaivinimo taisyklės

Paguldykite vaiką ant nugaros, atverkite kvėpavimo takus atlošdami galvą ir pakeldami apatinį žandikaulį. Darykite 5 oro įpūtimus (tokių įpūtimų skaičiumi tik pradedamas gaivinimas), paskui 30 krūtinės ląstos paspaudimų, 2 oro įpūtimus, 30 paspaudimų, 2 oro įpūtimus ir t. t.

Būtina žinoti. Jeigu pradėjus gaivinti vaiką, šalia nėra kitų žmonių, nevalia sutrikti: pirmiausia minutę gaivinkite vaiką, paskui kvieskite greitąją pagalbą.

Jei žmogus užspringo

♦ Jei šalia esantis žmogus užspringo, labai svarbu veikti greitai, nes jis gali uždusti vos per dvi minutes.

♦ Jei žmogus sąmoningas, bet nebegali kalbėti, kosėti, apglėbkite jį iš nugaros, kiek palenkite į priekį, tada kauline delno dalimi stipriau 5 kartus stukteliokite tarp menčių. Kairės rankos kumštį (sulenktu nykščiu) įstatykite į duobutę po šonkauliais, dėkite ant jo dešinę ranką ir padarykite 5 paspaudimus (gilyn į viršų). Jei svetimkūnis neiššoko, veiksmus kartokite, kol jis iššoks arba atvyks iškviešti medikai.

♦ Jei užspringęs žmogus prarado sąmonę ir nebekvėpuoja, jį būtina gaivinti anksčiau minėtu būdu (30 krūtinės ląstos paspaudimų, 2 oro įpūtimai, 30 paspaudimų ir t. t.). Prieš tai negalima pamiršti patikrinti, ar burnoje nematyti svetimkūnio. Jį pastebėjus, reikia pamėginti ištraukti rodomuoju pirštu.

Įsidėmėkite! Jokiu būdu nukentėjusio žmogaus nepalikite be priežiūros, kol atvyks greitoji medicinos pagalba net ir tuo atveju, jeigu svetimkūnį iš kvėpavimo takų pavyko pašalinti.

Privalu žinoti

Užspringusio mažo vaiko gyvybę reikia gelbėti kiek kitaip nei suaugusio žmogaus. Jeigu jis mėgina svetimkūnį iš kvėpavimo takų iškosėti, leiskite jam tai daryti. Jei mažylis ėmė dusti, paguldykite jį ant rankos kniūbsčią galva žemyn (ranka prilaikykite apatinį žandikaulį, kad kvėpavimo takai būtų atviri) ir 5 kartus stuktelėkite delnu tarp menčių. Apverskite kūdikį ant nugaros ir patikrinkite, ar svetimkūnis neiššoko. Jeigu neiššoko, 5 kartus staigiais judesiais spustelkite krūtinę pirštais. Jei svetimkūnio pašalinti nesiseka, veiksmus kartokite nuo pradžios, t. y. guldykite mažylį kniūbsčią galva žemyn, penkis kartus stuktelėkite delnu tarp menčių, apverskite ant nugaros, 5 kartus staigiais judesiais spustelėkite krūtinę pirštais ir t. t. Veiksmų nenutraukite, kol atvyks medikai.

Įsidėmėkite! Kūdikio negalima kratyti už kojų, nes gali išsilieti kraujas į smegenis.

Jei prasidėjo arterinis kraujavimas

Arterinis kraujavimas labai pavojingas, nes tokios nelaimės ištiktam žmogui laiku ir tinkamai nesuteikus pirmosios pagalbos mirtis gali ištikti jį jau po kelių minučių. Taigi tuoj pat ant žaizdos uždėkite sterilų tvarstį, ant jo spaudžiamąjį tvarstį (tai gali būti binto ritinėlis, akmenėlis ar pan.), tada aptvarstykite žaizdą bintu ar po ranka turimu audeklu. Jeigu kraujas vis dar sunkiasi, uždėkite dar vieną spaudžiamąjį tvarstį ir dar sykį sutvarstykite žaizdą.

Įsidėmėkite! Visus minėtus veiksmus atlikite mūvėdama vienkartinės gumines pirštines arba polietileno maišeliu apsuktomis rankomis.

Kaip atpažinti, kad pažeista arterija

♦ Paprastai, jeigu pažeista arterija, kraujo srovė būna labai stipri, dažnai iš pažeistos vietos kraujas veržiasi net čiurkšle.

♦ Arterinį kraują galima atskirti nuo veninio ir pagal spalvą – jis yra šviesiai raudonos spalvos, nes įsotintas deguonimi. O veninis kraujas yra tamsiai raudonas.

Šilumos ir saulės smūgis

Šilumos smūgis patiriamas, kai perkaista visas žmogaus kūnas, o saulės smūgio metu pirmiausia nukenčia žmogaus smegenys.

Jei įsitikinote, kad jūsų pagalbos reikia šilumos smūgio ištiktam žmogui, veikite taip: kuo skubiau paguldykite jį pavėsyje (arba išveskite iš karštos patalpos) ant nugaros, kojas šiek tiek pakelkite (pagerės kraujotaka). Nuo kūno pašalinkite kuo daugiau drabužių, tada ant atvirų vietų uždėkite šaltus kompresus. Duokite jam gerti vėsių skysčių. Jeigu nukentėjusysis praradęs sąmonę, guldykite jį ant šono, atlaisvinkite drabužius, vėsinkite jo veidą ir kuo skubiau kvieskite medikus.

Saulės smūgio ištiktą žmogų pasodinkite ar paguldykite kiek pakelta galva pavėsyje. Ant kaktos tuoj pat uždėkite šaltą kompresą, duokite gerti vėsaus skysčio ir kuo skubiau kvieskite greitąją pagalbą. Jeigu žmogus neturi sąmonės, elkitės kaip ir gelbėdama šilumos smūgio ištiktą žmogų.

Įsidėmėkite! Šilumos smūgio ištiktam žmogui labai gerai šaltus kompresus dėti ant tų kūno vietų, kuriose yra stambiųjų kraujagyslių, t. y. ant kaklo, alkūnių linkių, pakinklių, kirkšnių.

CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1-191 „Dėl perspėjimo sistemai keliamų reikalavimų, civilinės saugos signalų ir jų panaudojimo tvarkos aprašų patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 80-4202) yra patvirtinti civilinės saugos signalai:

„Dėmesio visiems“

Įspėjamasis pulsuojančio 3 min. trukmės kaukimo garsinis signalas skelbiamas gyventojams apie artėjančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos grėsmę perspėti perspėjimo sistemos patikrinimo ar pratybų metu. Išgirdę jį gyventojai privalo įjungti radiją ar televizorių ir išklaudyti informaciją bei rekomendacijas. Griežtai vykdyti rekomendacijas.

„Cheminis pavojus“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį cheminės taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Radiacinis pavojus“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį radioaktyviosios taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Katastrofinis užtvindymas“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie katastrofinio užtvindymo grėsmę dėl galimos avarijos Kauno hidroelektrinėje. Šis signalas skelbiamas Kauno m., Kauno, Šakių, Jurbarko, Šilutės r. gyventojams, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams, kuriems gresia tiesioginis užtvindymas, ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo

2

pradžios per įvardintų savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Potvynio pavojus“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie potvynio grėsmę dėl polaidžio ar intensyvių liūčių pakilus upėse vandens lygiui iki pavojingos ribos. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Uragano pavojus“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie artėjančią hidrometeorologinę reiškinį, galintį sukelti ekstremalią situaciją. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Oro pavojus“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie tiesioginę priešų užpuolimo grėsmę. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo

sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

„Perspėjimo sistemos patikrinimas“

Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie vykdomą perspėjimo sistemos patikrinimą. Šis signalas skelbiamas taip pat ir kai įvyksta nesankcionuotas sirenų įjungimas. Jis skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, regioninius ir vietinius transliuotojus.

PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTO
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS DIREKTORIAUS
Į S A K Y M A S

**DĖL CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJŲ, KAIP PADĖTI GYVENTOJAMS,
VALSTYBĖS
IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJOMS IR ĮSTAIGOMS, KITOMS ĮSTAIGOMS IR ŪKIO
SUBJEKTAMS GRESIANT AR SUSIDARIUS EKSTREMALIAJAI SITUACIJAI
IŠVENGTI AR
PATIRTI KUO MAŽIAU ŽALOS, PATVIRTINIMO**
2010 m. gruodžio 8 d. Nr. 1-341
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo (Žin., 1998, Nr. 115-3230; 2009, Nr. 159-7207) 12 straipsnio 5 dalies 2 punktu,

t v i r t i n u pridedamas:

1. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kilus gaisrui miške ar durpyne;
2. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamosios ligos (epidemijos ar pandemijos) metu;
3. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kaitros metu;
4. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis speigo metu;
5. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kilus uraganui;
6. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kilus potvyniui;
7. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis įvykus cheminei avarijai;
8. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kilus radiaciniam pavojui;
9. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis kilus oro pavojui;
10. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis esant biologinei taršai;
11. Civilinės saugos rekomendacijas, kaip elgtis gavus įtartinę laišką ar paketą su milteliais ir jiems išsibarsčius.

DIREKTORIUS
VIDAUS TARNYBOS GENEROLAS

REMIGIJUS BANIULIS

SUDERINTA

SUDERINTA

Aplinkos apsaugos agentūros
2010-10-29 raštu Nr. (7)-A4-3677

Lietuvos Respublikos
krašto apsaugos ministerijos
2010-10-29 raštu Nr. 12-01-1804

SUDERINTA

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministerijos
2010-10-25 raštu Nr. 2D-5676(18.1)

Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministerijos
2010-12-07 raštu Nr. 10-(1.20-11)-8025

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus 2010-12-08
įsakymu Nr. 1-341

**CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS PAVOJINGOS
AR YPAČ PAVOJINGOS UŽKREČIAMOSIOS LIGOS (EPIDEMIJOS AR PANDEMIJOS)
METU**

1. Kilus pavojui užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga:
 - 1.1. griežtai vykdykite asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus bei rekomendacijas;
 - 1.2. be reikalo neikite iš namų, prireikus išeiti, jei turite, dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;
 - 1.3. venkite masinio susibūrimo vietų ir artimo kontakto su kitais asmenimis;
 - 1.4. jei Jūsų darbas reikalauja nuolatinio kontakto su klientais ar pirkėjais, dėvėkite vienkartinę kaukę;
 - 1.5. venkite naudotis viešuoju keleiviniu transportu, eikite pėsčiomis arba važiuokite savo transportu, jei vykstate viešuoju transportu – dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;
 - 1.6. griežtai laikykitės asmens higienos reikalavimų, dažnai plaukite rankas su muilu tekančiu šiltu vandeniu, ypač prieš valgymą;
 - 1.7. stebėkite savo bei artimųjų sveikatos būklę, pvz., matuokite kūno temperatūrą rytais ir vakarais;
 - 1.8. vartokite gerai termiškai apdorotą maistą, maisto produktus laikykite tinkamoje temperatūroje, venkite kryžminio maisto užterštumo;
 - 1.9. kiekvieną dieną vėdinkite patalpas, valykite grindis ir liečiamus paviršius drėgna šluoste, jei yra, naikinkite vabzdžius ir graužikus;
 - 1.10. įspėkite vaikus, kad neliestų nugaišusių paukščių ir graužikų, nežaistų su sergančiais ar net sveikai atrodančiais paukščiais, namininiais gyvūnais, neneštų jų į namus.
 2. Pajutę pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamosios ligos požymius:
 - 2.1. jei pradėjote karščiuoti, pajutote nuovargį, galvos ir kūno raumenų skausmus, nedelsdami kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus;
 - 2.2. ligonį izoliuokite nuo šeimos narių atskirame gerai vėdinamame kambaryje arba 1 m atstumu atitverkite nuo aplinkinių ligonio lovą užuolaidomis ar pan.;
 - 2.3. su ligoniu turėtų bendrauti tik vienas šeimos narys, jis privalo dėvėti vienkartinę kaukę;
 - 2.4. ligonio slaugai naudokite vienkartinės slaugos priemones, skirkite jam atskirus indus, patalynę, rankšluosčius, drabužius.
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KAITROS METU

1. Artėjant kaitrai:
 - 1.1. apsirūpinkite šviesiais, natūralios medžiagos, laisvais, prakaitą sugeriančiais drabužiais;
 - 1.2. jei turite galimybę, įsirenkite namuose kondicionierių arba įsigykite ventiliatorių;
 - 1.3. pasirūpinkite geriamojo vandens atsargomis;
 - 1.4. jei gyvenate nuosavame name ir dažnai tenka būti lauke, pasirūpinkite pavėšine;
 - 1.5. pratinkite organizmą prie karščio palaipsniui, tai labai svarbu kūdikiams ir vaikams (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
 - 1.6. jei turite galimybę, išvažiuokite iš didmiesčio, ypač tai patartina mamoms su kūdikiais ir vaikais (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
 - 1.7. pratinkite odą prie tiesioginių saulės spindulių palaipsniui ilgindami buvimo atokaitoje trukmę.
2. Kaitros metu laikykitės bendrų rekomendacijų:
 - 2.1. dienos metu namuose langus uždenkite tamsiomis užuolaidomis, žaliuzėmis ar ritininėmis užuolaidomis. Vėdinti patalpas rekomenduojama nakties metu;
 - 2.2. daugiau laiko praleiskite vėsioje patalpose, be reikalo neikite į lauką, prireikus išeiti, stenkitės būti šešėlyje;
 - 2.3. ribokite buvimo karštyje trukmę, venkite saulėkaitos, tiesioginių saulės spindulių poveikio, ypač pavojinga užmigti saulės atokaitoje;
 - 2.4. ribokite fizinį aktyvumą, pasivaikščiojimams rinkitės rytinį ar vakarinį laiką;
 - 2.5. atviras kūno vietas tepkite apsauginiu kremu nuo saulės, nešiokite akinius su ultravioletinių spindulių filtrais;
 - 2.6. dėvėkite šviesius, natūralaus pluošto, laisvus, prakaitą sugeriančius drabužius. Lauke būtinai pridengkite galvą apdangalu arba dėvėkite kepurę, avėkite odinę avalynę;
 - 2.7. gerkite dažniau nei troškina, geriausiai tinka stipresnės mineralizacijos be angliarūgšties vanduo (mineralinis, mineralizuotas ar pasūdytas). Smarkiai išprakaitavus patartina vartoti pomidorų, citrusinių vaisių, slyvų sulčių;
 - 2.8. venkite alaus ir kitų alkoholinių gėrimų, skysčių su kofeinu, cukrumi ar saldikliais;
 - 2.9. valgykite lengvai pasisavinamą maistą, geriausiai – daug vaisių ir daržovių;
 - 2.10. jei turite gyvūnų, pasirūpinkite, kad jie neliktų be vandens ir pavėsio, nelaikykite jų atokaitoje.
3. Patarimai darbdaviams:
 - 3.1. atkreipkite ypatingą dėmesį į darbuotojus, dirbančius lauko sąlygomis: parūpinkite natūralios medžiagos, prakaitą sugeriančių darbo drabužių, neleiskite darbuotojams dirbti išsirengus iki pusės, be galvos apdangalų;
 - 3.2. asmenims, dirbantiems fizinį darbą, patarkite judėti gerokai lėčiau negu paprastai. Sumažinkite darbo krūvį žmonėms, dirbantiems lauke, nes kuo sunkesnis darbas, tuo daugiau šilumos pasigamina žmogaus organizme;
 - 3.3. darbuotojams, dirbantiems karštyje, darykite specialias pertraukas vėsioje vietoje, kurių trukmę ir dažnumą nustatykite savo nuožiūra, tačiau ne rečiau nei kas 1,5 val.;
 - 3.4. atkreipkite dėmesį, kad nuo perkaitimo dėl didelio fizinio krūvio karštyje daugiausia nukenčia

- žemdirbiai, statybininkai, kelininkai, sportininkai, kariai, pratybų metu dirbantys lauko sąlygomis.
4. Per karščius žmonės dažniausiai nukenčia dėl nudegimų nuo saulės, perkaitimo, saulės smūgio:
- 4.1. perkaitimo simptomai:
- 4.1.1. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 38–41°C);
 - 4.1.2. odos paraudimas ir karščiavimas (oda neprakaituoja);
 - 4.1.3. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, pusiausvyros sutrikimas;
 - 4.1.4. stiprus ir padažnėjęs (iki 110–160 k/min.) pulsas ir kvėpavimas (per 20 k/min.);
 - 4.1.5. troškulys;
 - 4.1.6. mieguistumas, vangumas, nenoras judėti;
 - 4.1.7. tokiai būklei užsitęsus, blogėja smegenų kraujotaka, gali aptemti sąmonė, atsiranda insulto rizika.
- 4.2. Pirmoji pagalba perkaitus:
- 4.2.1. jei pajutote perkaitimo požymius ar pastebėjote kito žmogaus blogą savijautą, nelikite vienas ir nepalikite kito žmogaus vieno, o pasitelkite į pagalbą kitus asmenis;
 - 4.2.2. pajutę perkaitimo simptomus būtina kuo greičiau kviesti greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenti į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
 - 4.2.3. apklokite ar įvyniokite nukentėjusįjį į sudrėkintą vandeniu (37°C) antklodę, paklodę, rankšluostį, nuolat juos drėkinkite, jo veidą vilgykite vėsiu vandeniu;
 - 4.2.4. kai kūno temperatūra nukris iki 37,5°C, drėgną antklodę, paklodę, rankšluostį pakeisite sausa ir duokite išgerti ko nors vėsaus;
 - 4.2.5. labai patogu naudoti specialią antklodę iš kelių motorinės transporto priemonės pirmosios pagalbos rinkinio, bet paguldyti ir apkloti nukentėjusįjį reikia taip, kad auksinė pusė šios antklodės būtų prie kūno (vėsintų jį), jei sidabrinė bus prie kūno, jį šildys;
 - 4.2.6. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite jį ant šono, vėdinkite, niekuo negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
- 4.3. saulės smūgio simptomai:
- 4.3.1. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, mirgėjimas akyse;
 - 4.3.2. išbalusi oda, šaltas prakaitas, bendras silpnumas;
 - 4.3.3. pykinimas, vėmimas;
 - 4.3.4. padažnėjęs kvėpavimas ir pulsas;
 - 4.3.5. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 41°C);
 - 4.3.6. sąmonės netekimas, apalpinimas;
 - 4.3.7. galima mirtis nuo edemos (smegenų paburkimo), jei nukentėjusiajam nesuteikiama pirmoji pagalba;
- 4.4. pirmoji pagalba esant saulės smūgiui:
- 4.4.1. skubiai išveskite ar išneškite nukentėjusįjį iš karštos aplinkos į pavėsį ar vėsią vietą;
 - 4.4.2. paguldykite jį truputį pakelta galva arba pasodinkite;
 - 4.4.3. atsagstykite ir atlaisvinkite drabužius, ypač apykaklę;
 - 4.4.4. vėdinkite vėduokle, ventiliatoriumi ar kita priemone;
 - 4.4.5. apipurškite ar suvilgykite veidą vandeniu;
 - 4.4.6. ant galvos dėkite šaltą kompresą, jei yra galimybė, su ledu;
 - 4.4.7. pasiūlykite atsigerti;
 - 4.4.8. jei nukentėjusįjį pykina, duokite išgerti ko nors rūgštaus (pvz., vandens su citrinos sultimis);
 - 4.4.9. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite ant šono, vėdinkite, niekuo negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS SPEIGO METU

1. Artėjant dideliame speigui:
 - 1.1. pasirūpinkite vandens, maisto ir kuro atsargomis;
 - 1.2. jei turite galimybę, įsigykite šildymo prietaisus;
 - 1.3. pasirūpinkite šiltais drabužiais ir avalyne.
2. Jei oras labai atšąla ir pučia stiprus vėjas:
 - 2.1. be reikalo neikite į lauką, stenkitės likti šiltose patalpose. Prireikus išeiti, būkite kuo trumpiau;
 - 2.2. be reikalo nevykite į tolimas keliones, jei vykstate, važiuokite ne vienas;
 - 2.3. venkite didelio fizinio krūvio, nedirbkite jokių sunkių darbų šaltyje, ypač jei sergate širdies ligomis ar turite padidėjusį kraujospūdį;
 - 2.4. jei einate į lauką, patepkite neprisidengtas kūno vietas (ausis, nosį, skruostus) riebiu kremu, į kurio sudėtį neįeina vanduo. Anksčiau nušalusias kūno vietas ypač gerai saugokite. Neikite į lauką tik nusiprausę ar išsimaudę. Apsirenkite šiltai ir patogiai (geriausiai tinka drabužiai iš vilnos), viršutinis drabužių sluoksnis turėtų būti neperpučiamas vėjo. Avėkite šiltą ne per ankštą avalynę, mūvėkite vilnones kojines, tinkamai apsaugokite rankas (venkite pirštuotų pirštinių);
 - 2.5. jei šaltyje tenka ko nors laukti, negalima stovėti ar sėdėti ramiai, reikia kuo daugiau judėti, mosuoti rankomis, šokinėti ar pan.;
 - 2.6. pajutę, kad šąla veidas, darykite grimasas, t. y. mankštinkite veido raumenis, patrinkite šalančius skruostus, ausis, nosį, judinkite kojų pirštus;
 - 2.7. stenkitės nesuprakaituoti ir nesušlapti, jei drabužiai sušlapo, nedelsdami pakeiskite juos sausais;
 - 2.8. valgykite šiltą, kaloringesnį maistą, gerkite šiltų skysčių, venkite alkoholio;
 - 2.9. nesinaudokite savos gamybos elektros šildymo prietaisais, nejunkite kelių elektros prietaisų į vieną elektros lizdą ir nepalikite jų įjungtų į tinklą be priežiūros;
 - 2.10. sušalimo simptomai:
 - 2.10.1. šiuropulys;
 - 2.10.2. kūno temperatūros sumažėjimas (mažiau kaip +35°C);
 - 2.10.3. žmogus tampa abejingas, mieguistas, sustingęs, negali aiškiai mąstyti ir gerai judėti;
 - 2.10.4. sulėtėja širdies veikla ir kvėpavimas;
 - 2.11. pirmoji pagalba sušalus:
 - 2.11.1. eikite (neškite sušalusįjį) kuo greičiau į kambario temperatūros patalpą;
 - 2.11.2. nusirenkite (nurenkite) drabužius;
 - 2.11.3. pamatuokite kūno temperatūrą, jei ji žemesnė nei +35°C, nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą;
 - 2.11.4. pirmiausia sušildykite krūtinę, kaklą, galvą, kirkšnis. Sušalus galima šildytis vonioje +20°C vandens temperatūroje, per 10–30 min. vandens temperatūrą keliant iki +37°C. Jei vonios nėra, dėkite šiltus kompresus ant viso kūno (sudrėkinta drungname vandenyje atklodė arba tvarsčiai keičiami kas 2–3 min.).

Ypač gerai sušildo kito, nesušalusio žmogaus, kūno šilumą. Po to sušalusįjį užklokite šilta sausa antklode;

- 2.12. nušalimo simptomai – neprisidengtų kūno vietų (dažniausiai – ausys, nosis, skruostai) audinių

pakenkimas. Nušalusi vieta praranda jautrumą, pakinta jos spalva;

2.13. pirmoji pagalba nušalus:

2.13.1. kuo greičiau eikite (arba padėkite nukentėjusiajam patekti) į šiltą patalpą;

2.13.2. sušildykite nušalusią kūno dalį: įmerkite pažeistą vietą į kambario temperatūros vandenį arba dėkite ant jos kambario temperatūros tvarsčius (pakanka 20–30 min.). Jei žmogus nušalo rankas, numaukite žiedus ir nusekite laikrodžius;

2.13.3. gerkite šiltus ir saldžius gėrimus;

2.13.4. nedaug nušalusias kūno vietas, kai arti nėra šiltų patalpų, šildykite delnais arba glauskite prie šiltos kūno dalies;

2.13.5. nušalusių vietų netrinkite (ypač sniegu). Draudžiama nušalusias vietas šildyti tiesiogine šiluma (glausti prie radiatorių, guminių šildyklių, merkti į karštą vandenį ir pan.);

2.13.6. atšildymą galima užbaigti, kai nušalusių kūno dalių oda suminkštėja ir grįžta jutimai;

2.13.7. jei šildant atsiranda pūslių, nustokite šildyti. Nušalusią vietą uždenkite steriliu tvarsčiu ir sutvarstykite. Sutvarstytą kūno dalį (jei tai įmanoma) susukite į minkštą, storą audinį. Malšinkite skausmą, skubiai kreipkitės į greitąją medicinos pagalbą ar nukentėjusįjį vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

2.13.8. jei nušalusi vieta neatgauna jautrumo, kvieskite asmens sveikatos priežiūros specialistus.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS URAGANUI

1. Artėjant uraganui (labai stipriam vėjui):
 - 1.1. uždarykite duris, langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas;
 - 1.2. užgesinkite ugnį krosnyje, išjunkite iš elektros tinklo naudojamus elektros prietaisus ir dujas, pasiruoškite galimiems elektros tiekimo sutrikimams;
 - 1.3. iš balkonų išneškite lengvus daiktus arba juos gerai pritvirtinkite;
 - 1.4. sutvirtinkite laikinus pastatus, statinius, mechanizmus, laikinas konstrukcijas, įrenginius, pavėjinėje namo pusėje sutvirtinkite stogą;
 - 1.5. atidėkite planuotas keliones;
 - 1.6. nepalikite automobilių prie didelių medžių;
 - 1.7. jei gyvenate kaime, gyvulius nuveskite į tvartus, uždarykite tvartų duris;
 - 1.8. pasirūpinkite maisto ir vandens atsargomis 2–3 dienoms, taip pat namuose turėkite mobilųjį telefoną, žibintuvėlį, atsarginių elementų, radijo imtuvą, žvakių.
 2. Uragano (labai stipraus vėjo) metu:
 - 2.1. likite uždaroje patalpoje arba, jei esate lauke, eikite į vidų;
 - 2.2. nepalikite gyvenamosios vietos be ypatingos priežasties;
 - 2.3. jei esate pastate, pasitraukite nuo langų į mažiau pavojingas vietas: prie vidinės pastato sienos, į koridorių, vonios kambarį ir pan.;
 - 2.4. jei esate gatvėje, laikykitės kaip galima toliau nuo lengvos konstrukcijos pastatų, tiltų, estakadų, elektros perdavimo linijų, medžių, upių, ežerų ir pramonės objektų. Kad apsisaugotumėte nuo lekiančių nuolaužų, naudokitės faneros, kartono ar plastikinėmis dėžėmis, lentomis ar kitais pasitaikiusiais daiktais.
Neikite į apgriautus pastatus;
 - 2.5. jei gyvenate mediniuose ar lengvos konstrukcijos namuose, slėpkitės rūsiuose;
 - 2.6. nesiartinkite prie nutrūkusių elektros laidų.
 3. Patarimai darbdaviams:
 - 3.1. perspėkite darbuotojus apie artėjančią pavojingą hidrometeorologinį reiškinį ir informuokite, kokie darbai turi būti nutraukti;
 - 3.2. pasirūpinkite, kad būtų sutvirtinti laikini pastatai ir konstrukcijos, taip pat mechanizmai ir įrenginiai;
 - 3.3. sustabdykite krovos darbus su kranais ir kituose objektuose, nedirbkite su atvira ugnimi;
 - 3.4. svarbesniuose objektuose patikrinkite avarinius elektros energijos šaltinius, pasirūpinkite kuro atsargomis ir pasirenkite gamybos proceso avariniam sustabdymui.
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS POTVYNIUI

1. Iškilus potvynio grėsmei:
 - 1.1. būkite pasirengę apsaugoti savo gyvybes, gyvulius ir turtą (esant galimybei, iš anksto apdrauskite savo ir šeimos narių gyvybę bei turtą, gerai izoliuokite visus elektros laidus, kad neįvyktų trumpasis jungimas, paruoškite gyvuliams ir baldams pakylas, užsandarinkite šulinius);
 - 1.2. paruoškite visas turimas plaukiojimo priemones, apsirūpinkite paprasčiausiais plaustais;
 - 1.3. apsirūpinkite neperšlampama apranga (žvejų batais, apsiaustais ir kt.);
 - 1.4. sutvarkykite vandens nutekėjimo sistemas, išvalykite lietaus nutekėjimo groteles;
 - 1.5. parūpinkite ne mažiau kaip 10-čiai parų:
 - 1.5.1. ilgai negendančių maisto produktų,
 - 1.5.2. būtinausių medikamentų,
 - 1.5.3. geriamojo vandens,
 - 1.5.4. degtukų, žvakių, žibalinių lempų, žibalo, žibintų, malkų,
 - 1.5.5. mobiliojo ryšio telefoną;
 - 1.6. iš rūšių išneškite daržoves, maisto atsargas, vertingus daiktus sukelkite kuo aukščiau;
 - 1.7. lengvesnius daiktus, kuriuos gali sugadinti vanduo, nuneškite į viršutinius aukštus, pastoges;
 - 1.8. apsaugokite namą nuo ledo lyčių, įkalkite apsauginius stulpus;
 - 1.9. pažymėkite vėliavėlėmis ar kitais ženklais, kaip privažiuoti nuo pagrindinio kelio iki namų;
 - 1.10. patikrinkite, kad garažuose, ūkiniuose pastatuose, sandėliukuose neliktų cheminių medžiagų (dažų, tepalų, degalų, chemikalų ir kt.), kurie gali užteršti aplinką;
 - 1.11. jei nutarėte išvykti į saugesnę vietovę, prieš palikdami namus, užsukite vandens, dujų sklendes, išjunkite elektrą, užrakinkite duris, uždarykite (užkalkite) langus. Pasiimkite būtinausius daiktus:
 - 1.11.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinė. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
 - 1.11.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
 - 1.11.3. pinigus (gryniesi pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
 - 1.11.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
 - 1.11.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
 - 1.11.6. geriamojo vandens;
 - 1.11.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
 - 1.11.8. tualetinius reikmenis;
 - 1.11.9. asmeninės apsaugos priemones (jei turite);
 - 1.11.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;
 - 1.11.11. mobilųjį telefoną.
2. Jei kilus potvyniui nusprendėte nesikelti iš savo gyvenamosios vietos, patariama:
 - 2.1. jei apie namus jau kyla vanduo, pakilkite į viršutinius aukštus, jeigu namas vienaaukštis – įsitaisykite pastogėje esančiose patalpose;
 - 2.2. mokėkite pagalbos ženklus:
 - 2.2.1. ant stogo stovintis žmogus, V raidės forma pakėlęs rankas – gelbėkite;

- 2.2.2. iškeltas audeklo gabalas (naktį – žibinto šviesa) – reikalinga pagalba;
 - 2.2.3. mosavimas audeklo gabalu (naktį – mirksinti žibinto šviesa: trys trumpi, trys ilgi, trys trumpi, SOS) – reikalinga skubi pagalba;
 - 2.3. brisdami užlietomis vietovėmis, kad neišmuktumėte į atvirą šulinį, vandens išplautą duobę, kelią tikrinkite kartimi;
 - 2.4. jei tektų eiti keliose per užtvindytą vietovę, patartina susirišti virve;
 - 2.5. jei įkristumėte į vandenį, nusimeskite sunkius drabužius ir apavą, bandykite įsikibti į netoliese plaukiojančius ar virš vandens kyšančius daiktus, kuo tvirčiau laikykitės ir laukite pagalbos;
 - 2.6. neišleiskite iš namų vieno mažamečių vaikų, pagyvenusių ir neįgalių žmonių;
 - 2.7. atsargiai naudokitės elektros ir dujiniais prietaisais;
 - 2.8. palaikykite ryšį su kaimynais ir būkite pasiruošę padėti vieni kitiems;
 - 2.9. padėkite laukiniams žvėrim, iš pavienių sausumos salelių perkelti juos į laukus.
 - 3. Atslūgus potvyniui:
 - 3.1. griežtai draudžiama liesti nutrūkusius laidus, patiems atlikti elektros tinklų ir elektros įrenginių remonto darbus, įjungti agregatus, stakles ir kitus įrenginius;
 - 3.2. praneškite atitinkamoms tarnyboms apie elektros tinklų, vandentiekio ir dujų sistemų gedimus ir laukite jų pagalbos;
 - 3.3. nevartokite šulinio vandens, kuris gali būti užterštas;
 - 3.4. nevalgykite vandenyje mirkusių maisto produktų;
 - 3.5. išvalykite šulinius (ištraukite šiukšles, pagalius, išsemkite nešvarų vandenį). Po paros atsiradusį vandenį išsemkite. Vartoti vandenį galėsite pagal kompetentingų institucijų nurodymus pašalinus chlorą iš šulinių vandens ir atlikus laboratorinius tyrimus.
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS ĮVYKUS CHEMINEI AVARIJAI

1. Kilus cheminiam pavojui:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepanikuokite, perspėkite artimuosius, kaimynus;
 - 1.3. esant cheminės taršos pavojui, labai svarbu veikti greitai;
 - 1.4. negalima valgyti, gerti, rūkyti, jei esate pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštoje teritorijoje.
2. Jei nurodyta pasišalinti (evakuotis) iš pavojingomis medžiagomis užterštą teritoriją:
 - 2.1. pavojingos cheminės medžiagos yra itin lakios ir stipriai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, odą, todėl būtinai saugokite šias kūno dalis:
 - 2.1.1. kvėpavimo takams ir akims apsaugoti, jei turite, dėvėkite viso veido panoraminę kaukę su sudėtinio filtru arba pusės veido kaukę ir apsauginius akinius. Jei turite, lauke dėvėkite respiratorių, užsiriškite sudrėkintą vatos ir marlės raištį arba pridenkite burną ir nosį drėgnu rankšluosčiu;
 - 2.1.2. odai apsaugoti geriausiai tinka vandens nepraleidžiantys drabužiai ir avalynė (vandeniui nepralaidžios sintetinės striukės, lietpalčiai, polietileniniai apsiaustai, guminiai batai), užsimaukite pirštines, užsidėkite kepurę, apsivyniokite kaklą šaliku, stenkitės nepalikti neapsaugotų kūno vietų;
 - 2.2. nedelsdami pasišalinkite iš užterštos teritorijos nurodyta kryptimi vengdami žemesnių vietų. Jei kryptis nenurodyta, judėkite statmenai vėjo kryptčiai, kad vėjas pūstų į šoną ir tik atviromis vietomis (venkite daubų, uždarytų kiemų, siaurų gatvelių, tankiai krūmais apaugusių vietų);
 - 2.3. eidami per užterštą vietovę nekelkite dulkių, nesilieskite prie pastatų sienų, tvorų, kitų daiktų;
 - 2.4. nesislėpkite rūsiuose, duobėse, grioviuose ar kitose žemose vietose, nes ten labai kaupiasi pavojingos medžiagos, pasitraukite į aukštesnes vietas, lipkite į viršutinius aukštus;
 - 2.5. išeidami iš namų (ar kitų patalpų) išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo ir šildymo oru sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas. Pasiimkite būtiniausius daiktus:
 - 2.5.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
 - 2.5.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
 - 2.5.3. pinigus (grynieji pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
 - 2.5.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
 - 2.5.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
 - 2.5.6. geriamojo vandens;
 - 2.5.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
 - 2.5.8. tualetinius reikmenis;
 - 2.5.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);
 - 2.5.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;
 - 2.5.11. mobilųjį telefoną.
 - 2.6. neužmirškite savo kaimynų, pasiteiraukite, ar jie girdėjo pranešimus. Pasidomėkite, ar yra kam

pasirūpinti neiğaliaisiais, vienišais seneliais ar mažamečiais vaikais, esančiais namuose be tėvų, jei ne – padėkite jiems arba praneškite bendruoju pagalbos telefonu;

2.7. išėję iš užterštos zonos, prieš įeidami į švarias patalpas, nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir sudėkite viską į polietileninį maišą ir išneškite jį iš gyvenamųjų patalpų. Nusiprauskite duše ir persirenkite švariais drabužiais. Ką daryti su sudėtais į maišą užterštais drabužiais, jums patars savivaldybės civilinės saugos skyriaus specialistai.

3. Jei gyventojams rekomenduojama likti namuose, kuo skubiau:

3.1. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris;

3.2. pakilkite į viršutinius namo aukštus, nes daugelis pavojingų cheminių medžiagų kaupiasi žemose vietose.

4. Dažniausiai inhaliacinius (pro kvėpavimo takus) apsinuodijimus sukeliančios medžiagos yra amoniakas ir chloras:

4.1. apsinuodijimo amoniako garais požymiai:

4.1.1. kosulys;

4.1.2. akių perštėjimas, ašarojimas;

4.1.3. nosies gleivinės dirginimas, sloga;

4.1.4. seilėtekis;

4.1.5. galvos skausmas ir svaigimas;

4.1.6. pasunkėjęs kvėpavimas, dusulys;

4.1.7. užkimimas, visiškas balso išnykimas;

4.1.8. spaudimo jausmas krūtinės ląstoje;

4.1.9. sujaudinimas;

4.1.10. traukuliai;

4.2. pirmoji pagalba apsinuodijus amoniako garais:

4.2.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išvesti, nesąmoningus – išnešti);

4.2.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);

4.2.3. praradusius sąmonę nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;

4.2.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;

4.2.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;

4.2.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 15–20 minučių plauti akis, burną ir nosį;

4.2.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

4.3. apsinuodijimo chloro garais požymiai:

4.3.1. kosulys;

4.3.2. akių perštėjimas, ašarojimas;

4.3.3. nosies gleivinės dirginimas;

4.3.4. galvos skausmas ir svaigimas;

4.3.5. vėmimas;

4.3.6. dažnas kvėpavimas;

4.3.7. dažnas pulsas, širdies plakimas;

4.3.8. užkimimas;

4.3.9. sujaudinimas;

4.3.10. žemas kraujospūdis;

4.3.11. miokardo infarktas;

4.4. pirmoji pagalba apsinuodijus chloro garais:

4.4.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išveskite, nesąmoningus – išneškite);

- 4.4.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);
 - 4.4.3. sąmonę praradusius nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;
 - 4.4.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;
 - 4.4.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;
 - 4.4.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 10–15 minučių plauti akis, burną, nosį;
 - 4.4.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS RADIACINIAM PAVOJUI

1. Kilus radiaciniam pavojui dėl branduolinės avarijos ar panaudoto branduolinio ar radiologinio sprogstamojo įtaiso ar bombos, dėl kurio susidarė radioaktyviųjų medžiagų dalelių debesis:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepasiduokite panikai, perspėkite artimuosius, kaimynus;
 - 1.3. jei važiuojate automobiliu – sandariai uždarykite langus, išjunkite vėdinimo ir šildymo sistemas, ventiliatorius, užsidenkite kvėpavimo takus. Skubėkite namo ar į darbą, ar į kitą visuomeninį pastatą, jei esate netoli. Jei visuomeninių pastatų pasiekti neįmanoma, sustokite saugioje vietoje, jei karšta – pavėsyje ir, išjungę automobilio variklį, klausykite radijo pranešimų. Toliau važiuoti ar išlipti galite, tik kai bus paskelbtas atitinkamas pranešimas;
 - 1.4. jei esate netoli nelaimės, sprogimo vietos – nelieskite jokių daiktų, jie gali būti radioaktyvūs;
 - 1.5. negerkite, nevalgykite, nerūkykite užterštoje vietoje ar šalia jos;
 - 1.6. jei esate lauke, eikite į vidų;
 - 1.7. jei esate uždaroje patalpoje, kurių sienos ir langai nepažeisti, pasirinkite slėptuvę vidinėje pastato dalyje esančią patalpą su kuo mažiau langų arba eikite į rūšį. Jei langai išdužę – pagal galimybę pasirinkite kitą saugų kambarį, esantį pastato gilumoje;
 - 1.8. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, užsandarinkite lipnia juosta būsto langus ir duris;
 - 1.9. pasirūpinkite vaikais ir kitais artimaisiais, kuriems reikia pagalbos;
 - 1.10. jei būtina išeiti į lauką, saugokite kvėpavimo takus nuo dulkių ir dūmų: užsidenkite vienkartinę kaukę, nosinę ar rankšluosčiu. Jei turite, dėvėkite dujokaukę ar respiratorių;
 - 1.11. suvarykite netoli esančius gyvulius, naminius gyvūnus į tvartus, pastatus, uždarykite šiltnamius, uždenkite šulinius;
 - 1.12. grįžę iš lauko, būtinai nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir, sudėję juos į polietileninį maišą, išneškite iš gyvenamųjų patalpų. Tada kruopščiai su muilu nusiprauskite duše, ypač atidžiai būtina išsitrinkti galvą;
 - 1.13. kruopščiai nuprauskite lauke buvusius naminius gyvūnus (kates, šunis ir kt.);
 - 1.14. valgyti ir gerti galima tik maistą ir gėrimus, kurie buvo sandariai uždaryti – konservus, gėrimus buteliuose, sandariose pakuotėse. Kitą maistą ir vandenį bus galima vartoti leidus visuomenės sveikatos specialistams;
 - 1.15. jei nurodyta evakuotis, pasiimkite būtiniausius daiktus:
 - 1.15.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlę. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
 - 1.15.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
 - 1.15.3. pinigus (gryniesi pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
 - 1.15.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
 - 1.15.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
 - 1.15.6. geriamojo vandens;

- 1.15.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
- 1.15.8. tualetinius reikmenis;
- 1.15.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);
- 1.15.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus, konservų atidarytuvą;
- 1.15.11. mobilųjį telefoną ir jo įkroviklį;
- 1.16. jei radioaktyviajame debesyje ar jo iškritose yra radioaktyviojo jodo, civilinės saugos specialistai, siekdami apsaugoti skydliaukę, rekomenduoja atlikti jodo profilaktiką. Jodo tabletes pradėkite vartoti tik tuomet, kai apie tai bus paskelbta per visuomenės informavimo priemones. Jodo profilaktika – tai kalio jodido (KI) arba kalio jodato (KIO3) tablečių (kai jų nėra, tinka 5 % jodo tinktūra) vartojimas. Stabiliojo jodo preparatų vienkartinė paros dozė žmonių grupėms:
 - 1.16.1. suaugusieji iki 40 metų (tarp jų nėščios ir maitinančios moterys) ir 13–16 metų paaugliai išgeria 130 mg kalio jodido arba 170 mg kalio jodato;
 - 1.16.2. vaikams nuo 3 iki 12 metų skiriama 65 mg kalio jodido arba 85 mg kalio jodato, tai sudaro pusę suaugusiųjų dozės;
 - 1.16.3. kūdikiams nuo 1 mėnesio iki 3 metų duodama 30–35 mg kalio jodido arba 40–45 mg kalio jodato. Tai ketvirtis suaugusiųjų dozės;
 - 1.16.4. naujagimiams iki 1 mėnesio skiriama 15 mg kalio jodido arba 20 mg kalio jodato. Tai aštuntadalio suaugusiųjų dozės;
- 1.17. vienkartinė stabiliojo jodo dozė apsaugo skydliaukę 24 valandas. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus skiriama vienkartinė stabiliojo jodo dozė. Nėščioms ir maitinančioms moterims – ne daugiau kaip dvi vienkartinės dozės. Kitoms gyventojų grupėms gali būti skiriamos kelios vienkartinės dozės, bet ne daugiau kaip 10. Geriausia jodo tabletes gerti po valgio. Vaikams patogiau jas duoti ištirpintas bet kokiame gėrime ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintos tabletės išgeriamos nedelsiant, nes greitai tampa neaktyvios.
- 1.18. neturint tablečių, galima vartoti 5 % jodo tinktūrą: vaikams iki 2 metų 1–2 lašai 5 % jodo tinktūros skiriami 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras. Vaikams nuo 2 metų ir suaugusiesiems skiriami 3–5 lašai 5 % jodo tinktūros 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras;
- 1.19. stabiliojo jodo preparatai veikia tik skydliaukę, bet neapsaugo nuo kitų jonizuojančiosios spinduliuotės rūšių poveikio. Be to, dalis žmonių yra alergiški jodui ar turi skydliaukės susirgimų. Tokiu atveju siūlome iš anksto pasikonsultuoti su gydytoju;
- 1.20. būkite įsijungę Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą, klausykite skelbiamų pranešimų bei vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.
2. Jei radote neįprastomis aplinkybėmis (transporto avarijos metu, viešojo vietoje ir t.t.) ar pamatėte daiktą, pažymėtą radioaktyviuoju ženklu:
 - 2.1. nedelsdami skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ir informuokite apie radinį;
 - 2.2. laikykitės kuo toliau nuo daiktų, pažymėtų radioaktyvumo ženklu, bet kokio regimo dūmų ar garų šaltinio;
 - 2.3. nelieskite jokių daiktų, esančių aplinkui, nes jie gali būti radioaktyvūs;
 - 2.4. kuo skubiau išeikite iš pavojingos zonos. Eikite prieš vėją nuo įvykio vietos. Saugus nuotolis nuo galimai užterštos zonos ribos – mažiausiai 30–50 metrų;
 - 2.5. patarkite žmonėms kuo toliau pasitraukti nuo įvykio vietos, kol atvyks specialiosios tarnybos;
 - 2.6. sužeistieji įvykio vietoje taip pat gali būti užteršti radioaktyviosiomis medžiagomis;
 - 2.7. negerkite, nevalgykite, nerūkykite zonoje, kurioje esate, nes ji gali būti užteršta;
 - 2.8. laukite, jei įmanoma, saugioje vietoje atvykstančių tarnybų ir informuokite jas apie įvykio aplinkybes;
 - 2.9. jei išėjote anksčiau nei atvyko specialistai, grįžę namo, pasikeiskite viršutinius drabužius ir sudėkite juos į polietileninį maišą, nusiplaukite rankas, nusiprauskite veidą, jei turite galimybę – nusiprauskite duše ir klausykite skelbiamų per Lietuvos nacionalinį radiją ar televiziją pranešimų ir vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS ORO PAVOJUI

1. Kilus oro pavojaus (tiesioginei priešo užpuolimo) grėsmei:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepasiduokite panikai, perspėkite artimuosius, kaimynus;
 - 1.3. išjunkite iš elektros tinklo nenaudojamus elektros prietaisus, dujas ir vandenį;
 - 1.4. su savimi pasiimkite dokumentus, pinigus, maisto produktų, vandens, turimas asmeninės apsaugos priemones, būtiniausių vaistų, apsirenkite ir skubėkite į artimiausią kolektyvinės apsaugos statinį ar kitą priedangą;
 - 1.5. jei liekate namuose, imkitės apsaugos priemonių: užgesinkite šviesą, užtraukite užuolaidas, lipnia juosta ar kt. apklijuokite langų stiklus, įsiveskite į vidų savo augintinius, persikelkite į kambarį be langų (jei toks yra) arba slėpkitės rūsyje ar kitoje priedangoje.
 2. Sprogimo vietoje (arba po sprogimo):
 - 2.1. kriskite ant žemės ir rankomis prisidenkite galvą, jei yra galimybė, pasinaudokite priedanga. Priedangą šiuo atveju reikėtų rinktis iš arčiausiai esančių daiktų, tai gali būti pastatas, griovys, dauba, medis ar net šaligatvio bordiūras;
 - 2.2. nugriaudėjęs sprogimui neskubėkite palikti priedangos, kai kurios skeveldros išsilanksto ir nukrenta netoli sprogimo vietos po keliolikos sekundžių, taip pat gali sprogti kiti (antriniai) sprogstamieji užtaisai;
 - 2.3. įsitikinę, kad skeveldros daugiau nekrenta, nedelsdami pasišalinkite saugiu atstumu. Jei sprogimas įvyko pastate, naudokitės avariniais išėjimais. Naudotis liftais griežtai draudžiama;
 - 2.4. jei yra sužeistų asmenų, padėkite jiems evakuotis į saugią vietą ir suteikite pirmąją medicinos pagalbą. Pasirinkdami saugią vietą, atkreipkite dėmesį į pažeistas pastatų konstrukcijas, nes pastatas ar jo dalis gali sugriūti;
 - 2.5. nelieskite įtartino daikto ar sprogmens;
 - 2.6. padėkite valyti griuvėsius, kelius, šalinti oro antpuolio padarinius.
-

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS ESANT BIOLOGINEI TARŠAI

1. Esant biologinei taršai:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepasiduokite panikai;
 - 1.3. nevartokite produktų, kurie nėra termiškai apdoroti, arba naudokite tik tuos produktus, kurie buvo sandariai uždaryti, vartokite tik virintą vandenį;
 - 1.4. laikykitės asmens higienos reikalavimų;
 - 1.5. patalpas ir liečiamus paviršius valykite drėgna šluoste;
 - 1.6. pajutę pirmuosius sveikatos sutrikimus: pykinimą, vėmimą, viduriavimą, kylančią temperatūrą – tuoj pat kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus.
 2. Kilus įtarimui, kad į aplinką pateko biologinis agentas:
 - 2.1. išjunkite patalpoje ar teritorijoje esančius ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;
 - 2.2. nedelsdami palikite patalpą ar teritoriją;
 - 2.3. patalpoje sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kur gali būti biologinis agentas, stenkitės, kad į patalpą ar teritoriją niekas neįeitų;
 - 2.4. nedelsdami praneškite savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;
 - 2.5. surašykite visus kambaryje, patalpoje ar teritorijoje buvusius asmenis, kad atsakingų institucijų specialistai galėtų nedelsdami vykdyti židinio lokalizavimo, padarinių šalinimo darbus ir teikti skubią medicinos pagalbą.
-

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus 2010-12-08
įsakymu Nr. 1-341

**CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS GAVUS ĮTARTINĄ LAIŠKĄ
AR PAKETĄ SU MILTELIAIS IR JIEMS IŠSIBARSČIUS**

1. Gavus įtartiną laišką ar paketą su milteliais ir jiems išsibarsčius:
 - 1.1. nekratykite, nepurtykite, neprakirpkite ir neišimkite laiško ar paketo turinio;
 - 1.2. nebandykite valyti miltelių, jų uostyti, liesti;
 - 1.3. išjunkite ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;
 - 1.4. užsimaukite apsaugines pirštines;
 - 1.5. nedelsdami uždenkite išsibarsčiusius miltelius drabužiais, popieriumi, šiukšlių dėže ar kt.;
 - 1.6. išeikite iš patalpos ir sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kurioje rastas įtartinas laiškas ar paketas, neleiskite įeiti kitiems asmenims;
 - 1.7. nusiplaukite rankas su muilu;
 - 1.8. kuo greičiau nusivilkite užterštus drabužius ir sudėkite juos į plastikinį maišą;
 - 1.9. kuo greičiau nusiprauskite duše su muilu. Nenaudokite chloro ar kitų dezinfekavimo medžiagų;
 - 1.10. surašykite visus žmones, buvusių tame kambaryje ar teritorijoje, ypač tuos, kurie turėjo tiesioginį kontaktą su milteliais;
 - 1.11. jei esate namie, skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;
 - 1.12. jei esate darbovietėje, praneškite apie įvykį savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu.
 2. Įtartinio paketo ar laiško požymiai:
 - 2.1. pernelyg didelės pašto išlaidos;
 - 2.2. ranka rašytas ar prastai išspausdintas adresas;
 - 2.3. iškirptos ir priklijuotos spausdintos raidės;
 - 2.4. rašybos klaidos;
 - 2.5. nėra atgalinio adreso;
 - 2.6. riebalinės dėmės, išblukusios spalvos;
 - 2.7. didelis svoris;
 - 2.8. kreivas ar grublėtas vokas;
 - 2.9. išsikišę laidai ar aliuminio folija;
 - 2.10. pernelyg didelės saugos medžiagos (maskuojamosios juostos, virvės ir pan.);
 - 2.11. tikslėjimo garsas;
 - 2.12. pažymėtas užrašu „personalinis“ arba „konfidencialus“.
-